

ACTA SYNODALIA
SACROSANCTI CONCILII
OECUMENICI VATICANI II

VOLUMEN III
PERIODUS TERTIA

PARS I
SESSIO PUBLICA IV
CONGREGATIONES GENERALES LXXX-LXXXII

TYPIS POLYGLOTTIS VATICANIS
MCMLXXXIII

12

REV.MUS P. D. ALFONSUS M. MONTÀ
Superior generalis Ord. Servorum Mariae

Venerabiles Patres,

*Concedatis mihi aliquas animadversiones in prooemium istius
cap. VIII « De Beata »; solummodo aliquas, cetera secretariae consi-
gnavi.¹*

Prima animadversio. ...² In hoc ...³ prooemio periodus adest ubi propositionum ordo et theologiarum rationum nexus sat obscurus dicendus est: periodus nempe quae pergit a lin. 22 (sic dicit: « A Filio suo sublimiore etc... ») usque ad lin. 29...⁴

Nec omittendum censeo circulum vitiosum quosdam lectores ibi advertere posse. Nam verba illa: « *hoc summo munere ac dignitate ditatur* » facile referri possent suprādictae maternitati erga Deum ac Redemptorem ...⁵; ideoque ita, legendo, intellegere possent: « Hoc summo munere ac dignitate (i. e. divinae maternitatis) ditatur ut sit Genetrix Dei Filii »: quae profecto circulum vitiosum includunt...⁶

*Quapropter consulens perspicuitati, proponerem textum:*⁷ « Singulari propterea omnipotentis Dei privilegio, intuitu meritorum Christi Iesu sublimiore modo redempta fuit ac tantae gratiae plenitudine ditata, ut praedilecta sit eiusdem Patris Filia, dignissima Filii Dei Mater Eique arcto et indissolubili vinculo unita, necnon Sancti Spiritus sacrarium, ac proinde omnibus aliis creaturis, caelestibus et terrestribus, longe antecellit »...⁸

*Animadversio secunda.*⁹ Relate ad eundem n. 52, pag. 197, lin. 29 (verbis « Simul autem etc... ») ad pag. 198, lin. 9 (... prosequi semper etc... »)...¹⁰

1. Prorsus mirum est allatum S. Augustini locum (De Sancta virginitate, n. 6) suis primis momentosis et ad rem facientibus verbis mutilum esse ac si auctores textus emendati timerent asserere B. Mariam esse omnium « *membrorum matrem* », vel ipsius spiritualem maternitatem modo tantummodo vago adumbrare vellent.

Cum vero S. Augustinus aperte dicat (*lego verba*¹¹): « (Maria) mater quidem *spiritu* non Capitis nostri..., sed plane mater membrorum eius, quod nos sumus, quia cooperata est caritate, ut fideles in Ecclesia nascerentur, quae illius Capitis membra sunt... », patet ipsius S. Doctoris mentem nedum restrictam sed forsitan alteratam evasisse.

Unde concludimus locum S. Augustini aut prorsus auferendum aut integre apteque ponendum.

2. Ea quae de « *filioli pietatis affectu* » in fine dicuntur (cf. pag. 198, linn. 8-9) non possunt referri ad B. Virginem quatenus est « supereminens prorsusque singulare *membrum* Ecclesiae », sed ad eam quatenus est « *membrorum mater* ». *Filiatio connotat maternitatem.*¹² Haec igitur verba transferenda censeo ubi locus ponitur S. Augustini spiritualem maternitatem Mariae extollentis.

3. Praeterea, cur non dicitur B. Mariam Virginem esse Ecclesiae typum et exemplar *etiam qua spiritualis mater*, ut idem Augustinus in *Sermone 191*, et non tantum qua *supereminens membrum*, et ex tenore

textus emendati? Hac de causa, mea sententia, omnino adiungendum esset:¹³ « utroque sub respectu... Ecclesiae typus et exemplar »...¹⁴

Denique formula « catholica Ecclesia, a Spiritu Sancto edocta » in Conciliorum documentis valde solemniter est, ideoque rebus difficilioribus statuendis vel vindicandis reservata, ut e. g. ex Decretis Communionis sub unica specie...¹⁵, existentia Purgatorii (cf. DENZ.¹⁶)...¹⁷

Ideoque praedictam formulam (« a Spiritu Sancto edocta ») transferendam puto ad locum ubi Concilium intentum suum *notis*¹⁸ solemniter declarat. *Quapropter totus textus sic aptaretur*¹⁹: « Simul autem cum omnibus hominibus salvandis in stirpe Adam invenitur coniuncta, immo “ spiritu ... plane mater est membrorum Capitis, quod nos sumus, quia cooperata est caritate ut fideles in Ecclesia nascerentur, quae huius Capitis membra sunt ”; ideoque catholica Ecclesia eamdem B. Virginem filiali pietatis affectu se prosequi semper professa est.

« Maria autem ad ipsum Ecclesiae Corpus pertinet non solum ut spiritualis Mater sed etiam ut membrum, supereminens tamen prorsusque singulare; et, utroque sub respectu, eiusdem Ecclesiae typus et exemplar spectatissimum salutatur.

« Ideo Sacrosancta Synodus etc. ... ».

*Ultima animadversio indolis generalis.*²⁰ Ad cetera autem quod attinet in toto cap. VIII contenta, ne vos, venerabiles Patres, taedio afficiam repetendo quae alii in hac aula iam dixerunt, sufficiat dicere me una cum omnibus Patribus Conciliaribus Ordinis Servorum B. Mariae Virginis, perfecte adherere omnibus observationibus ac propositionibus quae in hac aula sapientissime prolatae sunt ab em. mis card. Ruffini, Wyszyński et Suenens²¹ necnon ab exc. mis DD. Conrado Mingo et Rendeiro.²²

Mea enim humili sententia, venerabiles Patres, *est*²³ inusitatum, ne dicam iniuriosum *feri*²⁴ Ecclesiae Traditioni, Patres in Concilio Oecumenico adunatos parvi facere doctrinam a Summis Pontificibus tot authenticis documentis prolatam circa B. mam Virginem Mariam. Gratias.

In textu scripto tradito: ¹ deest. ² (n. 52, pag. 197, linn. 11-17). In textu priore clara et opportuna aderat distinctio inter *adorationem* Deo debitam et *venerationem* Virgini tribuendam; et in eodem textu iure ponebatur « etiam »: « ... Christum Caput... adorantes... memoriam etiam venerentur oportet “ imprimis gloriosae semper Virginis Mariae ” ». Hanc distinctionem resumendam esse censeo, ita tamen ut adoratio dirigatur ad Patrem, iuxta vulgatum usum sive biblicum sive liturgicum. Ad vitandum insuper omnem confusionis possibilitatem inter prooemii initium et locum meo iudicio emendandum, ubi dicitur « Ecclesia, quam Dominus ut corpus suum constituit... », addendum puto determinationem « Iesus » et ita dicerem: « Ecclesia, quam Dominus Iesus... ». Sub luce harum animadversionum textum isto vel aptiore modo emendandum censeo, scil. « ... Ecclesia, quam

Dominus *Iesus* ut corpus suum constituit, et in qua fideles *eidem* Christo Capiti adhaerentes atque cum omnibus sanctis eius communicantes *ac per ipsum, cum ipso et in ipso aeternum Patrem adorantes*, memoriam etiam venerentur oportet “imprimis gloriosae semper Virginis Mariae, Genetricis *eiusdem* Dei et Domini nostri Iesu Christi...”». Animadversio secunda (n. 52, pag. 197, linn. 22-29).³ ipso. ⁴ («longe antecellit...»). ⁵ (cf. linn. 18-22). ⁶ Possibilitas igitur huius erroneae lectionis esset profecto semovenda. ⁷ Perspicuitati consulens, ita textum emendarem. ⁸ In hac emendatione, ut omnibus patet, fideliter propositus est nexus idearum Bullae dogmaticae *Ineffabilis Deus* et ordo trinitarius, ut ibi invenitur. ⁹ Animadversio tertia (n. 52, pag. 197, lin. 29 ad pag. 198, lin. 9). ¹⁰ non pauca advertenda videntur. ¹¹ deest. ¹² deest. ¹³ puto. ¹⁴ 4. Tandem virtutibus fidei et caritatis in quibus B. Virgo dicitur «typus et exemplar spectatissimum» (pag. 198, linn. 6-7) addenda saltem videtur virtus theologica spei; vel, quod mihi magis placet, omittatur hic mentio tum fidei tum caritatis, ita ut absolute dicatur Maria esse typus et exemplar spectatissimum Ecclesiae, nulla addita specificatione in prooemio. ¹⁵ (DENZ. 1726 iuxta novissimam editionem). ¹⁶ (ibid. 1820). ¹⁷ apparet. ¹⁸ satis. ¹⁹ His omnibus praemissis, textum ita aptarem. ²⁰ deest. ²¹ deest. ²² deest. ²³ deest. ²⁴ videretur.

Animadversiones additae:

Ad n. 53, pag. 198, linn. 35-37. In textu emendato deest nunc verbum «praesertim», quod in textu priore advertebatur; introducta est autem formula «ut oportet».

Nihil contra hanc suppressionem et additionem dicimus; advertimus tamen verbum «praesertim» doctrinam quamdam intrinsecam secumferre, quae proinde cecidit; formulam vero «ut oportet» indolis esse posse tantummodo iuridicae seu meram iussionem *externam* significare. Doctrinam illam, quam diximus «intrinsicam», hanc esse putamus: primaeva documenta, *iam in seipsis inspecta*, proferre Redemptoris Matrem, *praesertim* autem «si sub luce ulterioris et plenae revelationis considerantur».

Mea sententia textum ita aptarem: «...praesertim si primaeva documenta, ut oportet, sub luce ulterioris et plenae revelationis considerantur, qualiter in Ecclesia leguntur».

Ad n. 53, pag. 199, linn. 24-25. «Mirum non est apud Sanctos Patres usum invaluisse»: forsitan opportune addi posset: «aliosque venerabiles Ecclesiae scriptores», ut totius «venerandae traditionis» (pag. 198, lin. 28) conspectus significetur; atque hic etiam congruenter explicita mentio inseri possit privilegii Immaculae Conceptionis, emendato, ut sequitur, textu, vel alio meliori modo: «...mirum non est apud Sanctos Patres *aliosque venerabiles Ecclesiae scriptores* usum invaluisse quo Deiparam appellarunt totam sanctam et ab omni peccati (in textu legitur peccato, certe ob typographicam mendam) naevo, *immo et ab ipsa originali labe immunem...*».

Ad n. 53, pag. 199, lin. 36. «Filia Adam»: melius accuratiusque dicendum «privilegiata filia Adam»; nam Maria, antequam Mater Iesu feret, non erat simpliciter una e filiabus Adam, «cum fuisset — ut ipsis verbis textus emendati utar — a Spiritu Sancto plasmata ac nova creatura» (pag. 199, linn. 27-29).

Ad n. 53, pag. 200, linn. 30-31. «...pastoribus et Magis laetabunda osten-

dit»: Ad iterum adumbrandum salutis munus cui B. Virgo cooperata est, congruenter introducerentur quaedam verba ex Evangelio deprompta, sicque textus aptari posset: « ... pastoribus et Magis, *qui divinum Infantem proni adoraverunt*, laetabunda ostendit » (*Mt.* 2, 11).

Ad n. 53, pag. 200, linn. 36-42. His alineis clauditur brevis periodus ubi quater vox « eius » recurrit et nonnulla alia advertuntur, non sine elegantiae iactura; ideoque textus ita fortasse aptari posset: « Puerum Iesum deperditum *et* cum dolore quaesitum, Eius parentes in templo invenerunt in his, quae *Dei* Patris erant, occupatum; *Filii* autem verba non intellexerunt, omnia vero haec mater in corde suo meditabunda conservabat ».

Ad n. 53, pag. 201, linn. 2-12. Nonnulla, hanc quoque circa periodum, advertenda videntur. Adverbium « Durante » in bonis latinitatis lexicis prorsus desideratur. Vox autem « signanter » non plane respondet evangelicae narrationi, in qua aliae personae signanter apparent, v. g., Petrus ceterique apostoli; non ita autem dicendum est de humillima Iesu Matre.

Verba tandem « misericordia permota » minus bene eliguntur, nam vox « misericordia » incongruenter adhibetur ubi non agitur de interventu erga spiritualiter miseros aut in materialibus indigentes; coniunctio autem verborum « misericordia permota », elegantia carere videtur.

His praemissis, hoc aliove meliori modo textum emendandum arbitror: « *Dum Iesus publicam vitam ageret, Eius Mater haud raro* apparet; in initio quidem, cum ad nuptias in Cana Galilaeae primum effusionis gratiae messianicae signum, suo induxit *materno interventu*. Dum vero, evangelicae praedicationis decursu, Regnum caelorum ultra carnis sanguinisque rationes et vincula *divinus Magister* extolleret, ac Dei verbum fideliter audientes et custodientes beatos diceret, *hos inter omnes, ipsius Genetrix principem procul dubio obtinuit locum* ».

Ad n. 53, pag. 201, linn. 12-18. Si comparetur doctrina harum alinearum textus emendati, ubi maxime agendum esset de munere B. Mariae Virginis in oeconomia salutis, cum ipso textu priori et signanter cum momentosis atque ad rem facientibus documentis pontificalibus, eorumque probatis fontibus, statim apparet inexplicabilis quaedam pauperies, regressio et decurtatio (numquid sufficit dicere « immolationi amanter consentiens »?); ideoque in hac mea emendatione, praeter quasdam mutationes elegantiae causa inductas, ad Pii XII Encyclicas Litteras *Mystici Corporis Christi* redeundum puto, depromptis ex eodem textu fere ad litteram verbis, quorum quaedam iam inveniebantur in priori Concilii textu: « Generosae autem Matris cum Filio Redemptore arcissima unio tunc maxime enituit, cum non sine divino consilio iuxta crucem stetit, ita Unigenito suo condolens ut Victimam de se genitam, una cum transfixi cordis sui holocausto, nova veluti Eva, per Ipsum, pro omnibus Aadae filiis, miserando eius lapsu foedatis, Aeterno obtulerit Patri ».

Ad n. 53, pag. 201, linn. 18-21. « ... fidelium figurae » ita simpliciter in textu legitur, at iuxta nonnullorum Patrum ac Summorum Pontificum loquendi modum plenius veriusque dicendum videtur: « fidelium, *immo et omnium hominum figurae* ».

Sufficiat hic referre auctoritates Leonis XIII ac Pii XI: « In *Ioanne* autem, quod perpetuo sensit Ecclesia, designavit Christus *personam humani generis*, eorum in primis qui sibi ex fide adhaerescerent... » (LEO XIII, *Adiutricem populi*). « ... Maria, quae, cum *homines universos* in Calvaria habuerit materno animo suo

commendatos, non minus eos fovet ac diligit, qui se fuisse a Christo Iesu redemptos ignorant, quam qui ipsius redemptionis beneficiis fruuntur feliciter » (PIUS XI, *Rerum Ecclesiae*).

Ad n. 53, pag. 201, linn. 29-31. « ... donum Spiritus », plenius iuxta Evangelii (*Lc.* 1, 28) et Actuum textus (*Act.* 2, 1-4), dicendum videtur: « ... Mariam... implorantem Sancti Spiritus *adventum*, quo erat plena quique ipsam in Annuntiatione obumbraverat ».

Generalis animadversio in cap. VIII. Contra universum cap. VIII, de Deipara, ita obiici posset. Nemo asserere valet marialia Ecclesiae universim sumptae, et signanter Romanorum Pontificum, documenta minori gaudere auctoritate quam sacri huius Concilii mariologicum caput; asserendum econtra esset praesertim supremos Christi Vicarios ampliora et clariora tradidisse ac tradere quam Concilium Vaticanum II.

Qui ergo, in Ecclesia catholica vel extra ipsam positus, *plenam de Virgine* addiscere *doctrinam* cuperet, ipsi incessanter respondendum erit deprompto signanter ex Romanorum Antistitum documentis doctrinae marialis compendio.

Nec dicatur Petri successores fontibus uti minoris auctoritatis quam sacrosancta Vaticana Synodus, eo quod Vaticanum Concilium fere unice Bibliam antiquioresque Patres in re mariologica adhibeat, dum Romani Antistites etiam at praesertim, ut in re de Immaculata Conceptione et Assumptione liquido patet, ad Ecclesiae universalis consensum recurrunt, seu ad singularem catholicorum antistitum et fidelium conspirationem, ab antiquis temporibus ad nostra usque tempora Spiritu Sancto afflante in dies servatam ac progredientem, quam conspirationem praebere dicunt universalis ordinarii Ecclesiae Magisterii doctrinam concordemque christiani populi fidem, *per semetipsam* ac ratione omnino *certa*, ab omnibusque erroribus immuni, manifestantem aliquod doctrinae caput veritatem esse a Deo *revelatam* in eoque contentam Divino *Deposito* quod Christus tradidit Sponsae suae fideliter custodiendum et infallibiliter declarandum; quod profecto Ecclesiae Magisterium praesidio Spiritus veritatis, atque adeo sine ullo prorsus errore, revelatas adservat veritates omne per aevum puras et integras easque in dies penetrat et clarificat, atque pressius uberiusque proponit.

Cur ergo Concilium Vaticanum II, saltem hucusque, scilicet in praesenti capituli forma, salvo meliori iudicio, ad solos fere inspiratos libros atque antiquos Patres recurrit, fere nullo habito respectu ordinarii et universalis sanctae Dei Ecclesiae Magisterii? Etenim in priori textu nec habebatur explicita ipsius dogmatis de Immaculata Conceptione mentio; in textu autem emendato apparet quidem, at extra proprium locum; de Mediatione vero, deque cooperatione ad Redemptionem et Maternitate spirituali, modo adhuc satis vago sermo fit.

Ego Ordinis Servorum prior generalis et Facultatis Theologicae « Marianum » de Urbe magnus cancellarius, humiliter peto an in re theologica, et signanter mariologica, hisce novis methodologicis principiis et rationibus se gerendi utendum sit, relictis illis quae supra protulimus ex Constitutione dogmatica *Dei Filius* Concilii Vaticani I et ex Constitutione dogmatica Pii Papae XII *Munificentissimus Deus*.

Ut ergo huius Concilii doctrina marialis magis valeat quam Summorum Pontificum documenta, necesse esset quod dum Pontifices exponunt vel declarant, *Concilium Vaticanum II definiat*, vel saltem parvam veluti Fidei Professionem (ad

instar Symboli Apostolici vel Nic.-Constantinopolitani) conficiat circa Virginem Deiparam, explicite determinans huius Professionis valorem, asserens scilicet superiorem esse, quam auctoritatem expositionum aut declarationum hucusque latarum.

ACTA SYNODALIA
SACROSANCTI CONCILII
OECUMENICI VATICANI II

VOLUMEN III
PERIODUS TERTIA

PARS II
CONGREGATIONES GENERALES LXXXIII-LXXXIX

TYPIS POLYGLOTTIS VATICANIS
MCMLXXIV

10

Exc.MUS P. D. BERNARDUS M. CAZZARO

Episcopus tit. Pyrgensis, vic. ap. Aysenensis

N. 53, pag. 199, lin. 2. Quoad textum qui invenitur in pag. 199, a linn. 1-4, scil.: « Ita iam prophetice *adumbratur* in promissione, lapsis in peccatum primis parentibus data, de victoria super serpentem (cf. *Gen.* 3, 15) », haec animadvertenda censeo:

In textu priore habebatur « *praevidetur* », in textu autem emendato habetur « *adumbratur* »: haec mutatio prodit regressum, non vero progressum doctrinalem relate ad textum Bullae dogmaticae *Ineffabilis Deus* Pii Papae IX, ubi legimus: « Patres Ecclesiaeque scriptores caelestibus edocti eloquiis... docuere, divino hoc oraculo (*Gen.* 3, 15) clare aperteque *praemonstratum* fuisse... Redemptorem... ac *designatam* b.mam eius Matrem... ac simul ipsissimas utriusque contra diabolum inimicitias insigniter expressas ».

Si standum est criterio metodologico in hoc eodem numero paucis ante lineis, scil., pag. 198, linn. 36-37, i. e., « si primaeva documenta, *ut oportet*, sub luce ulterioris et plenae revelationis considerantur, qualiter in Ecclesia leguntur », cur haec mutatio?

Congruenter ergo ad praedictum metodologicum principium, humillime propono ut cum Bulla dogmatica Pii Papae IX, loco vocis « *adumbratur* » ponatur vox « *designatur* », secus auferatur vel reformetur praedictum principium.

N. 54, pag. 202, lin. 1. Quoad subtitulum: *De Maria ut ancilla Domini Redemptoris*, litteris inclinatis positum, advertendum est:

Titulus iste sub respectu theologico non videtur accuratus. Ex evangelica enim narratione (*Lc.* 1, 38. 48) et eius fonte: (*1 Sam.* 1, 11), sancta Maria se dixit « ancillam Domini », id est non Verbi Incarnandi sed aeterni Patris, voluntatem suam per angelum revelantis.

Haec aequivocatio, quae repercutitur etiam inferius pag. 202, lin. 22, ubi legitur quod Maria « pro Christo Redemptore fuerit humilis ancilla Domini », penitus removenda est.

Potius mentem convertentes ad indefectibilem Evangelii vocem, cum Elisabeth, « Spiritu Sancto repleta », Virginem salutemus « Domini Matrem » (*Lc.* 1, 39-45), cui Iesus certe secundum humanam substantiam ab ipsa Virgine sumptam, « subditus erat » (*Lc.* 2, 51).

Congruenter igitur cum materia de qua agitur novum et magis adequatum propono subtitulum, i. e.: « De Maria divini Mediatoris Matre et Socia ». Sub cuius luce tota huius numeri materia aptius esset disponenda.

21

REV.MUS P. D. IUCUNDUS M. GROTTI

Praelatus nullius Acrensis et Puruensis

Titulus. 1. Omnia sub mysterio posita sunt. Cur non omnia ponuntur in « mirabili consilio Aeterni Patris »? (cf. titulum cap. I constitutionis *de Ecclesia*). Certo ad unitatem schematis de Ecclesia multum conferret!

26

2. Verbum « mysterium » non bene respondet voluntati Concilii (cf. cap. I *de Ecclesia*, textus prior, introductio, lin. 14) menti hodiernae sermone accommodato loqui. Et quamvis relator sub fine fasciculi pulchra dicat, bonum esset quod sub voce « mysterium » invenitur in glossariis diversarum linguarum considerare!

3. Verba « in mysterio » non referunt latitudinem thematis; nam plura de Maria referuntur quae certo in mysterio non sunt.

Conclusio: auferantur verba « in mysterio ». Materiam expositam in integro capite considerando, sequentem propono titulum novum: *De Beata Maria Virgine Deipara atque Ecclesiae Matre*. *Rationes*: 1) titulus tractationi respondet; 2) prior forma, a pluribus desiderata, reviviscit.

Prooemium. Lin. 1: « De B. Virgine in mysterio Christi ».

Titulus non placet. *Ratio*: a) pauca de hac re in hoc numero dicuntur; b) plura de hac re dicuntur aliis in numeris; c) integrae primae parti istius capituli accommodatur.

Lin. 2: « Benignissimus et Sapientissimus Deus ». Bonitas et sapientia reapse lucescunt tum in creationis tum in redemptionis opera, sed Patri tribuitur uti, generatim, universale consilium salutis. Cum sermo sit de Deo qui Filium suum mittit (lin. 4) ponatur « Pater » loco « Deus ».

Emendatio proposita: mentio fiat de Aeterni Patris Consilio seu de totius Ecclesiae Sacramento. *Ratio*: memoratis praecipuis operibus Dei, bene loqui possumus: « ubi venit plenitudo » (cf. lin. 3), at non sine hac commemoratione!

Lin. 3: « complere volens ». Complentur quae saltem incoepa sunt; unde saltem declarare debet textus quae complenda erant in consilio Aeterni Patris, secus haec verba nihil prorsus dicunt.

Lin. 3: « ubi venit ». Semel, at pro semper, quod de citationibus scripturisticis in textu schematis inventis cogito, declarare cupio.

Mihi videtur adesse in schemate et generatim in omnibus laboribus a commissionibus nobis propositis praeoccupatio omnia proponendi verbis Scripturae. Ex hoc fit ut: a) textus sit saepe saepius contortus et obscurus; b) textus sit potius opus musivum quam vera, clara et logica expositio doctrinalis.

Insuper Concilium habet ius et officium docendi; sed ex dictis non apparet.

Sed oportet ut habeat Concilium conscientiam sui suaeque missionis!

Et adde: Concilium non satis extollit Magisterium et Traditionem quia perraro citantur, dum usus et abusus Scripturae est frequens. Sed unus est Spiritus qui loquitur tum in Scriptura, tum in magisterio, tum in traditione!

Et si Concilium extollit sensum fidelium (cf. cap. II *de Ecclesia*), quid dicendum de quasi oblivione solemnibus et universalibus Ecclesiae magisterii?... Contradictio patet!

Lin. 4: « factum ex muliere ». Auferatur. *Ratio*: in lin. 8 dicitur: « incarnatus... ex Maria »; ad quid repetitio?...

Lin. 5: « ut adoptionem... ». Auferatur vel alio modo proponatur quia hic fit sermo de fine in lin. 3 iam declarato. Dixi « vel alio modo proponatur », quia hoc est verum « complementum » (cf. lin. 3) redemptionis, at complementum, ut ita dicam « ad abundantiam ».

Textus proponitur emendatus.

Prooemium. De B. M. V. in Aeterni Patris de universali salute consilio.

Benignissimus ac sapientissimus Pater, mundi redemptionem, per divinam adoptionem, complere volens, « ubi venit plenitudo temporis, misit Filium suum » qui (propter nos homines et propter nostram salutem) descendit de caelis et incarnatus est de Spiritu Sancto ex Maria Virgine et homo factus est ».

Notatu digna: *a*) Tres divinae Personae citantur, et unaquaeque cum munere suo; *b*) posui inter uncus pericopem « propter... » quia finis Incarnationis superius declaratum invenimus (cf. lin. 2); meo iudicio, auferenda sunt!

Lin. 9: « Quod... mysterium ». Iterum de mysterio loquitur! At de hoc Incarnationis mysterio, quamvis non omnia, plura cognoscimus, scilicet factum et septem circumstantias (quis, quid, quibus, quibus auxiliis, cur, quomodo, quando, ubi); unde melius esset ad aliud verbum recurrere.

Adde quod in sequenti lin. 10 dicitur: « nobis revelatur »; si revelatur non amplius est mysterium!

Lin. 10: « mysterium revelatur ». Nobis?... Quibus?... Conciliaribus Patribus?... Incarnatio non est notitia novissimi momenti (« ultima notitia »), sed praedicta et parata per saecula, pluribus abhinc saeculis effecta, ab Ipso Christo fuit revelata. Unde hoc verbum « revelatur » non habet unde placeat.

Tandem aliquando, nos et Ecclesia (cf. linn. 10-11) est divisio inadaequata quia et nos sumus in Ecclesia et Ecclesia sumus!

Lin. 10: « et continuatur in Ecclesia ». Quid continuatur?... Ex analysi propositionis respondere debeo: Mysterium (lin. 9); sed insto: hic intelligitur obiectum mysterii, scil. incarnatio Verbi, vel qualificatio ipsius facti?... Si primum, falsa est propositio quia Christi Incarnatio est factum circumscriptum, et quidem bene, in tempore, et in tempore elapso! Si alterum, cur continuatur in Ecclesia et nobis (Conciliaribus) revelatur?...

Adde quod in Liturgia quando sermo est de Nativitate Christi vel de Redemptione saepe apparent verba sequentia vel similia: « mysterium cognoscimus ». Ergo non continuatur!

Lin. 11: « quam Dominus ut corpus suum constituit ». Post « corpus » adiungatur « mysticum ». *Ratio*: quando de Corpore Christi loquitur forma absoluta, intelligitur: *a*) vel corpus Christi reale e Virgine assumptum, *b*) vel Eucharistia (cf. formula novissima Communionis fidelium).

Lin. 12: Posita notione de corpore, hic fit transitus ad notionem venerationis, illogice evidenter! Bonum esset forsitan declarare locum Mariae tum

relate ad Christum qui est caput, tum relate ad nos qui membra sumus. Et ex notione loci: notio communionis cum Christo et cum Maria; et ex excellentia loci: excellentia cultus! Usque tandem notare oportet:

1) idea cultus quae (cf. relatio sub fine, ad pag. 210) est centralis, ponitur sub fine et in forma secundaria (propositio principalis est: « quod salutis divinum mysterium nobis revelatur et in Ecclesia continuatur »).

2) « Iesus Christus » quattuor vicies apparet in paucis lineis cum gravi detrimento grammaticae et perspicuitatis latini sermonis qui semper sobrietate praefulsit.

3) Actualis adhaesio Christo Capiti et actualis communio cum sanctis non potest esse fundamentum devotionis erga Deiparam Virginem Mariam et nec quidem erga Ipsum Christum: theologica ratio est evidens!

Conclusio: haec secunda pars non placet. Tamen, cum ea quae in ista secunda parte dicebantur in prima parte sequentis numeri inveniantur sat clare et pulchre exposita, propono: *a*) auferatur simpliciter secunda pars prioris numeri (A); *b*) sub unico numero et titulo ponatur tum A tum B.

Titulus propositus: « De B. Virgine Maria in Aeterni Patris de universali salute concilio ». Unitas et pulchritas ad hoc suadent!

Lin. 18: « De B. Virgine et Ecclesia ». Titulus, meo iudicio, est insufficientis, nam pro octo lineis in quibus sermo est de Maria et Ecclesia (et sunt novissimae lineae!...) tredecim habemus de Maria relate ad Sanctissimam Trinitatem, vel melius, relate ad Christum. Iterum propono: *a*) unionem duorum numerorum A et B; *b*) sub unico titulo iam proposito, de Beata Maria Virgine in Aeterni Patris salutis consilio.

Lin. 19: « quae Angelo nuntiante ». Cum habeamus integrum numerum de Assumptione, non video cur hic notio annuntiationis sit inserenda quando sermo esse deberet de Maria et Ecclesia et non de aliqua alia re, uti e titulo prostat!

Lin. 21: « ut vera ». Haec est notio potissima hoc in loco ponenda non vero sub fine et per modum accidentalem uti in textu venit! (cf. relatio sub fine fasciculi).

Lin. 22: « a Filio suo sublimiore modo redempta ». Certe redempta fuit Maria etiam a Filio suo, non vero a Filio suo quo tali; unde alio modo dicerem, ita v. g. « sublimiori modo redempta » tantum, et omnes sciunt a quo est Redemptio! Sed forsitan melius esset de Redemptione Virginis loqui quando in lin. 29 de redemptione filiorum Adae loquitur!

Lin. 24: « arcto et indissolubili vinculo unita ». Uti prostat in textu (cf. lin. 25) vinculum de quo est sermo est divina maternitas; quod maternitas sit vinculum non est qui non videat; quod indissolubile sit non est qui videat, aiente ipsa Scriptura: « relinquet homo patrem suum et matrem... » (*Gen.* 2, 24). Unde rectius de maternitate et de missione salvifica, cum et sub Iesu (lin. 41 pag. 199), loqui debemus.

Lin. 26: « sacrarium ». Sacrarium tantum?... nihil mirum cum omnes viventes in gratia Dei sunt sacraria Sancti Spiritus; quare non ponitur tri-

logia quae semper apparet in Magisterio Ecclesiae, scil.: 1) Filia Patris; 2) Sponsa Spiritus; 3) Mater Filii?...

Textus proponitur emendatus. Per divinam enim maternitatem est Ipsa Mater Filii, Filia praedilecta Patris et Spiritus Sancti Sponsa ita ut ceteris creaturis, sive caelestibus sive terrestribus, longe antecellat.

Lin. 29: « simul ». Hoc loco ponerem non modo notionem similitudinis (« simul ») sed etiam notionem dissimilitudinis (cf. lin. 22: « sublimiori modo redempta »). *Ratio*: unitas et pulchritas semper consulenda.

Pag. 198, lin. 2: « cooperata est caritate ». Cooperatio Virginis est caritas tantum?... Si Christus operatus est, qui cooperatus est cum Illo debuit operari eodem modo et sensu; et si nemo cum de redemptione loquitur de caritate cogitat, cur debemus hoc facere quando de cooperatione mariana disseritur?... Quod si Concilium debet doctrinam Ecclesiae proponere, rationes altissimas non intelligo secundum quas: a) sensus et ideae acatholicorum venerantur et b) documenta Pontificum obliviscuntur!

Oecumenismus, si fit, in veritatis confessione fiat, non in occultatione! Quod credimus clare dicamus ne hypocritae videamur a Separatis Fratribus. Separatos caritate prosequamur et de illis cogitemus: a) quod veritate non offendantur; b) quod veritati tantummodo cedant!

Conclusio: cooperatio Virginis aut complete aut generice exprimitur per verba « cooperata est » tantummodo.

Lin. 3: « huius capituli ». Adiectivum pronominalis « hic » supponit propinquitatem nominis cui refertur; sed hic non video, grammaticè loquendo, quomodo iustificare suam praesentiam. De cetero, de corpore et de membris iam dictum est quod dicendum erat in prima pagina (cf. lin. 11), auferantur proinde citationis novissima verba.

Textus proponitur emendatus. Et quamvis simul cum omnibus hominibus salvandis in Stirpe Adam inveniatur coniuncta, tamen, sublimiori modo redempta mirabiliterque ditata, cooperata est « ut fideles in Ecclesia nascerentur ».

Lin. 4: « quapropter ». Haec particula, miserrime, argumentum non concludit, nam de Virgine loquitur quae cooperata est ut fideles sint membra Christi et dicitur ipsa, propter hoc, esse singulare membrum: nexus non videtur!

Data et non concessa validitate conclusionis, notare debemus: in hac propositione multa bona, at non omnia, apparent. Nam cultus Mariae debetur ratione: a) eminentiae; b) singularitatis; c) exempli in fide et caritate (et spe, libentissime adderem!).

Attamen singularitas et eminentia Virginis non est staticè consideranda, sed dynamicè, scil. considerare debemus missionem Mariae tum relate ad Christum tum relate ad homines, quia Maria est typus Ecclesiae sed est etiam mater Illius; singularis et eminens in privilegiis suis sed in opere suo cooperationis non minus mirabilis et eminens videtur! (cf. lin. 2).

Textus proponitur emendatus. Quapropter ut Mater Dei et hominum, ac supereminens et prorsus singulare membrum Ecclesiae necnon in fide, spe et caritate typus et exemplar spectatissimum salutatur eamque Catholica Ecclesia, a Spiritu edocta, filiali pietatis affectu se prosequi semper professa est.

Lin. 12: « in qua etc. ». Propositio est aequivoca et quis dicere posset: « Redemptor salutem non operatur in doctrina Ecclesiae ».

Lin. 14: « in mysterio ». Recolere nequeo quae in initio scripsi. Melius forsitan dicerem: munera (non munus, quia plura!) erga Christum Reale et Christum Mysticum et ipsa tractatio octavi capituli divisionem et verba iustificat.

Lin. 16: « matrem ». Repetitio; ergo, auferatur.

Lin. 20: « servantur in suo iure ». Non satis clarus esse videtur conceptus liberae discussionis.

Lin. 22: « in Ecclesia Sancta ». Auferatur quia inadaequatus conceptus! Nam magnitudo Mariae est in ipso Altissimi consilio repetenda et non aliunde.

Textus proponitur emendatus. Intentum Concilii. Ideo Sacrosancta Vaticana Synodus, doctrinam de Ecclesia in qua salus hominum illustratur exponens, illustrare quoque intendit tum munia B. Virginis erga Christum Realem et Christum Mysticum, tum officia hominum redemptorum erga matrem suam et Matrem Christi, quin tamen in animo habeat completam de Maria proponere doctrinam neque quaestiones labore theologorum nondum ad plenam lucem perductas dirimere: datur igitur facultas in scholis catholicis libere disceptandi quae disceptationi relinquuntur de doctrina Illius quae locum occupat post Christum altissimum nobisque maxime propinquum.

Textus emendatus. De Beata Maria Virgine Deipara atque Ecclesiae Matre.

Prooemium (De B. Maria Virgine Deipara in Aeterni Patris de universali salute consilio). Benignissimus ac sapientissimus Pater, mundi redemptionem, per divinam adoptionem, complere volens, « ubi venit plenitudo temporis misit Filium suum » (*Gal.* 4, 4) qui « descendit de caelis et incarnatus est de Spiritu Sancto ex Maria Virgine et homo factus est ».

Unde Virgo Maria ut vera mater Dei agnoscitur et merito honoratur. Per eius enim divinam maternitatem est ipsa Virgo Maria mater Filii, filia praedilecta Patris et Spiritus Sancti dulcissima sponsa, ita ut ceteris creaturis sive caelestibus sive terrestribus longe antecellat.

Et quamvis simul cum omnibus hominibus salvandis in stirpe Adam inveniatur coniuncta, tamen, sublimiori modo redempta mirabiliterque ditata, cooperata est ut fideles in Ecclesia nascerentur.

Quapropter ut Mater Dei et hominum ac supereminens et prorsus singulare membrum Ecclesiae necnon in fide, spe et caritate typus et exemplar spectatissimum salutatur eamque Catholica Ecclesia, a Spiritu edocta, filiali pietatis affectu se prosequi semper professa est.

(Intentum Concilii). Ideo Sacrosancta Vaticana Synodus, doctrinam de Ecclesia in qua salus hominum illustratur exponens, illustrare quoque intendit tum munia B. Virginis erga Christum Realem et Christum Mysticum, tum officia hominum redemptorum erga matrem suam et Matrem Christi, quin tamen in animo habeat completam de Maria proponere doctrinam neque quaestiones labore theologorum nondum ad plenam lucem perductas dirimere; datur igitur facultas in scholis catholicis disceptandi quae disceptationi relinquuntur de doctrina Illius quae locum occupat post Christum altissimum nobisque maxime propinquum (Paulus VI).

N. 53 (olim 49). De munere B. Virginis in oeconomia salutis (A).

Titulus non placet. Ratione parallelismi cum altera parte (cf. n. 54 [olim 50]), « de B. Maria Virgine et Christo Redemptore » ponerem.

Lin. 26: « De matre Messiae ». Nec semper Scriptura de maternitate loquitur quando de Maria loquitur; unde melius dicendum esset: de B. Maria Virgine in Vetere Testamento.

Lin. 27: « Novique Testamenti et Veneranda Traditio ». Certe nec Novum Testamentum nec Veneranda Traditio est spernenda, sed certi fines positi in titulo, hoc modo, certissime praetergrediuntur. Iam sufficeret, meo iudicio, quae sub linea 36 dicuntur, scilicet « si primaeva documenta, ut oportet, sub luce ulterioris et plenae revelationis necnon — adicerem! — Venerandae Traditionis considerantur ».

Insuper memoranda semper est, etiam in Scripturis, coniunctio Matris et Filii uti in titulo prostat.

Pag. 199, lin. 1: « qualiter in ecclesia leguntur ». Auferatur ne separatos Fratres offendamus!

Lin. 2: « adumbratur ». Haec vox est debilissima si lucem istius prophetiae consideramus. Melius esset vox « praevidetur » quam in textu priori invenimus, vel « apparet » vel tandem pianum verbum « designatur » (*Ineffabilis Deus*).

Lin. 3: « data ». Promissio non datur sed fit; dicatur ergo facta et non data.

Lin. 3: « in peccatum ». Res notissima est, ergo relinquenda cum beneficio latini eloquii!

Lin. 4: « serpentem ». Forsan melius esset declarare, verbo ipsius Evae (serpens decepit me) de qua serpente hic agitur; adicerem proinde verbum « deceptorem ».

Lin. 4: « haec est ». Duae tantum prophetiae citantur, sed plures citandae essent ut ideam habeamus mariologiae V. Testamenti! Et de figuris et symbolis, nihil?... Non ita factum est quando (cf. cap. I *de Ecclesia*) quando de Ecclesia sermo erat!

Lin. 6: Citantur Matthaeus et Micheas, attamen: *a*) pro Mt. non est locus quia sermo est de Vetere et non de Novo Testamento; *b*) e Michea nihil prorsus aufertur!

Lin. 7: « Ipsa praecellit etc. ». Nihil de hac re in Vetere Testamento dicitur; auferatur proinde!

Lin. 10: « diuturnam expectationem promissionis ». Promissio facta fuit inde ab initio parentibus lapsis, unde nec diuturna nec brevis sed nulla prorsus expectatio promissionis! Auferatur verbum « promissionis ».

Lin. 11: « et nova... oeconomia ». Nihil novi! In Altissimi consilio habetur unica idea quae tamen per gradus ad executionem demandatur; loqui non possumus proinde de « nova oeconomia salutis ».

Lin. 13: « ut... liberaret ». Finis redemptionis iam sufficienter expositus videtur in lineis tum antecedentibus tum subsequentibus, unde si haec propositio auferatur nihil amittitur theologice, stylistice vero multum conferret ad elegantiam et brevitatem latini sermonis.

Textus proponitur emendatus. De Beata Maria Virgine et Christo Redemptore. (De B. Maria Virgine in Vetere Testamento). Sacrae Litterae Veteris Testamenti munera Matris Salvatoris in salutis oeconomia modo magis magisque dilucido describunt et veluti conspiciendum proponunt dum Messiae vitam et mortem preannuntiant et lento gradu praeparant.

Unde inde ab initio historiae salutis, si primaeva documenta, ut oportet, sub luce ulterioris et plenae Revelationis necnon Venerandae Traditionis considerantur, clare in apricum profertur figura mulieris, matris Redemptoris. Ita iam prophetice apparet in promissione primis parentibus facta, de victoria super serpentem deceptorem. Haec est Virga de radice Jesse, virginaliter parens vaticinio Prophetarum Isaiae et Micheae in civitate Betleem; haec est quae nomen Evae in benedictionem mutavit!

Cum ipsa tandem, post diuturnam expectationem, complentur tempora, et « perfectus homo, id est in veritate carnis et animae rationalis, natus est per uterum Virginis Unigenitus Filius Dei » (S. Greg. M.).

(De Maria in Annuntiatione).

Lin. 19: « autem ». Ponatur « tamen » quia meliori modo restrictionem appositam in Altissimi consilio introducit.

Lin. 20: « misericordiarum ». Qua de ratione hic memoratur misericordia quando potius apparent sapientia et bonitas?...

Lin. 21: « ut sic ». Per inversionem propositionum hoc « ut sic » quod posset etiam aliter interpretari, auferri potest.

Lin. 22: « quoniam etc. ». Sermoni incepto de annuntiatione interponitur pulcherrima quaestio de sanctitate et denique sub lin. 32 denuo de annuntiatione loquitur. Rectius de voluntate divina ponendi mulierem in radice salutis uti habuimus in radice perditionis, postea de sanctitate ipsius, ac tandem de annuntiatione loqui debemus!

Lin. 24: « mirum non est apud Sanctos Patres... ». Sed mirum est, post Bullam *Ineffabilis Deus*, ita loqui ac si non esset de veritate definita sermo!

Lin. 37: « Unici Mediatoris ». Auferatur! Sermo est de Redemptione,

non de mediatione! Adde: verba quae sequuntur sunt pro mediatione Virginis cum et sub Iesu (cf. lin. 41). Unde citatio paulina non est, meo iudicio, hic inserenda; sed si inserenda videtur, clarificetur ne textus aequivocus evadat et doctrina obscura et incerta.

Lin. 41: « omnipotenti Dei gratia etc. ». Textus propositus est ambiguus quia quaedam habentur deprimentia quaedam extollentia Virginem Mariam (opiniones contrariae hic non bene compositae videntur!).

Textus insuper, mihi videtur non esse clarus nec logicus in expositione, nam de consensu loquitur in initio ubi ponitur parallelismus inter novam et antiquam Evam, postea fit transitus ad sanctitatem Virginis et unico verbo de annuntiatione dicitur quod dictum est (attamen Annuntiatio est ratio totalis capitis!), denique de cooperatione, iterum de sanctitate ac tandem de parallelismo cum Eva, et per 10 lineas, loquitur! Ordo sequatur in expositione!

Pag. 200, lin. 9: Parallelismus de quo hic agitur non bene respondet ideae initiali oboedientiae; sed loqui possumus de Maria, nova Eva, ut socia Christi, novi Adam, et Innocentius III habet pulcherrima verba. Insuper, parallelismus ita expositus optime accommodatur sequenti paragrapho ubi sermo est de coniunctione matris et Filii.

Textus proponitur emendatus. (De Beata Maria Virgine in Annuntiatione). Voluit tamen benignissimus Pater in sapientia sua mirabili ut quemadmodum femina contulerat ad mortem ita conferret ad vitam.

Quapropter de clara stirpe David sibi praelegit Virginem quam Pater, Filius et Spiritus Sanctus, omnipotenti amore patris, filii et sponsi, mirabili divitia ditavit; et ecce sine labe concepta, tota pulchra et plena gratiae, Virgo Immaculata, Maria! Mittitur Ei Archangelus Gabriel qui mentem Altissimi pandat; praedestinata Verbi Mater humiliter se ancillam Domini confitetur et ut in seipsa fiant quae a Deo volita fuere consensum praebet: « Ecce Ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum » (*Lc.*).

In eius utero, mystico Spiramine, Verbum ipsum carnem suscepit: ibique sumpsimus nostrae salutis exordium!

Facta Mater Iesus, personae et operi Filii sui se totam devovit, inseriens, cum Ipso et sub Ipso redemptionis ministerio.

En novo et oboedienti Adam, indissolubiliter ligata et subiecta, oboediens et nova Eva quae prioris nomen in benedictionem mutavit: illa plena peccato, ista gratia; illa recessit a Deo, sed Dominus tecum, Maria; illa maledicta, sed tu benedicta in mulieribus; maledictus fructus ventris illius, Caim, sed benedictus fructus ventris tui, Iesus! Per illam mors intravit in orbem, per Te vitam rediit ad orbem (*Inn. III*).

(De B. Virgine et Iesu infante).

Lin. 20: « coniunctio ». Dicatur « mirabilis coniunctio ». Ratio ex usu liturgico desumitur ubi frequens est usus istius vocis in similibus.

Lin. 21: « a tempore virginalis conceptionis ». Forsan melius esset dicere: « inde ab initio virginalis conceptionis ».

Lin. 31: « cum vero... ». Melius esset, meo iudicio dicere: « ac tandem ».

Lin. 23: « exurgens... ». Circumstantiae notae: ergo derelinquendae!

Lin. 32: Nescio qua de causa constructio latina mutatur tribus in propositionibus istius capituli; hoc modo nec sequentia logica factuum tam clare apparet uti deberet.

Lin. 36: « Puerum... ». Nescio quomodo componi possit grammatice et logice cum iis quae dicta fuere in prioribus lineis!

Textus proponitur emendatus. (De B. Virgine Maria et Iesu Infante).
Haec autem Matris cum Filio in opere salutari mirabilis coniunctio, inde ab initio virginalis conceptionis manifestatur cum Maria beata ab Elisabeth praedicatur et Praecursor in sinu matris sanctificatur.

Non vero minori luce patet coniunctio in nativitate quando pastores et Magi Salvatorem quaerentes « invenerunt Mariam et Infantem » (*Lc.*) qui virginalem Matris aulam non minuerat sed sacraverat.

Ac tandem, cum in templo tulissent pii parentes Puerum ut sisterent eum Domino, Simeon, venerabilis senex, lumine Spiritus irradiatus, Salvatorem expectatum cognovit, suscepit et benedixit praeannuntiando simul, prophetico sermone, Filium futurum contradictionis signum et Matris animam gladium pertransiturum ut revelarentur ex multis cordibus cogitationes.

Per breve temporis spatium separata est a Filio quando scilicet « Puer Iesus remansit in Ierusalem » parentibus insciis (*Lc.*), at illico dolens (*Lc.*) inquisivit et post triduum invenit Eum in templo in his quae Patris eius erant. Quaerori Matris rationes altissimas opposuit Iesus quas Virgo Maria non intellexit; tamen, Filio restituta, « cum Ipso descendit ad Nazareth » (*Lc.*) et haec omnia servabat conferens in corde suo (*Lc.*). « Iesus vero erat subditus » (*Lc.*) Illi!

(De B. Virgine in ministerio publico Iesu).

Lin. 2: « Durante ». Est neologismus, latinis ignotus; dicatur « in ». Adde rationem ablativi quod absolutum vocant et quod in textu non tam absolutum videtur, nam relationem cum sequenti oratione habet.

Lin. 6: « in decursu etc. ». Coniunctio istius propositionis mihi videtur abrupta et improvisa; melius esset forsitan memorare pias mulieres, inter quas et Virgo Maria, quae Iesum sequebantur.

Lin. 14: « non sine divino consilio ». Nihil dicit haec propositio de speciali praeordinatione Mariae in ordine ad salutem quia si, « non sine divino consilio » nec capillus capitis cadit, nec ceterae personae adstabant cruci! Debilissima proinde mihi videtur propositio!

Lin. 16: « condoluit... materno animo sociavit ». Haec omnia sunt propria uniuscuiusque matris in eadem condicione positae, non vero Illius quae vocata fuit ad unionem cum Filio non tantum ut Filio sed ut Salvatori! RR. Pontifices verba clariora habuere, mihi videtur!

Lin. 18: « cumque ». Est indesinens unio quae apparere semper debet; sed hoc in casu separationem potius quam unionem appositam videmus!

Lin. 21: « data ». In Calvaria habuit Maria suam maternitatem vel eiusdem maternitatis manifestationem?...

Textus proponitur emendatus. (De B. V. Maria in ministerio publico Iesu). In vita publica Iesu, Mater eius signanter apparet, in initio quidem cum ad nuptias in Cana Galileae primum signum effusionis messianicae gratiae, intercessione sua, induxit.

Inter mulieres quae Christum pie sequebantur ubicumque ierat, certe aliquando inveniemus Mariam; ad Ipsam enim diriguntur verba Salvatoris quae Regnum ultra rationes et vincula carnis et sanguinis extollunt et audientes et custodientes verbum Dei, sicut Ipsa fideliter faciebat (*Lc.*) beatos praedicant.

Maxime vero Matris cum Filio indesinens unio tunc enituit quando « cum Filio patiente et moriente passa est et paene commortua, sic materna in Filium iura pro hominum salute abdicavit placandaeque iustitiae, quantum ad se pertinebat, Filium immolavit ut dici merito queat et Ipsam cum Christo humanum genus redimisse (*BEN. XV, Inter Sodalicia*).

Ac tandem, quos morte sua potissime Iesus redimerat quorumque dignatus erat esse frater, ipsos, in persona Ioannis, materno animo Virginis, ut filios commendavit.

(De Beata Virgine post Ascensionem Iesu).

Lin. 24: « non ante manifestare ». Hoc non videtur certum nec theologice nec historice quia ipsa activitas Christi est manifestatio « sacramenti humanae salutis et in V. T. fere omnia de salute dicuntur!

Lin. 26: « videmus ». Reapse non vidimus Mariam et apostolos orantes; nec rationem video mutationis formae litterarum in hac pericope. Meo iudicio melius esset redire ad formam in aliis numeris hucusque adhibitam (narratio historica cum usu temporis praeteriti).

Lin. 30: « qui... ». Iam dictum fuit quando de Annuntiatione fuit sermo: sufficit!

Lin. 31: « denique... Immaculata Virgo ». De hoc privilegio non est hic loquendum sed in initio, quia Immaculata est initium et non corona operis B. Virginis!

Lin. 33: « expleto... cursu ». Pauperrima videtur haec propositio et omnibus accommodabilis non vero Mariae in ratione suae missionis singularis!

Textus proponitur emendatus. (De B. Virgine Maria post Ascensionem Iesu). Uti Redemptori ita nascenti Ecclesiae, post Christi Ascensionem, Maria Virgo suam praestavit operam. Illamque inter Apostolos invenit orantem Spiritus Paraclitus in die Pentecostes, ad unitatem et sanctitatem ipsius mirabiliter conferens.

Et ut terrestri eius peregrinationis ortus, ita et occasus fulgentissima luce emicuit: nam corpore et anima « assumpta est » (*Lit.*) ac tamquam

universorum Regina a Domino exaltata ut « Unigenito Filio suo, adversus nequissimum inferorum anguem in certamine coniuncta, cum Ipso pariter gloriosissimum de peccato eiusque tristissimis consecrariis » participaret « triumphum » (PIUS XII, *Fulgens corona*).

Ad n. 54: de B. Virgine et Ecclesia.

Pag. 202, linn. 1 et 21-22: in textu sermo est de Maria ut « ancilla Redemptoris ». At considerandum est Evangelium non exhibere Eam ut Ancillam Christi sed *aeterni Patris*. Ergo Maria est ancilla Aeterni Patris, ad cuius humilitatem respexit Deus, eamque ad dignitatem et munus evehit Filii Dei Iesu Christi *Matris et Sociae*. Ideoque titulus ita aptetur: « De Maria ut Domini Matre et Socia ». Et similiter aptetur textus.

Pag. 202, lin. 31: « in gratiae oeconomia maternitas ». Fortasse introducenda esset vox « spiritualis » ac legendum: « in gratiae oeconomia spiritualis maternitas »; nam quis asserere posset hic ambiguitatem vigere, cum etiam divina (physica) maternitas sit « in gratiae oeconomia maternitas ».

Pag. 203, lin. 20: inter « fidei » et « caritatis » adiungenda esset vox « spei »; nam Virgo, praesertim in passionis triduo, eximium quoque spei praebeuit exemplum. Qua voce forte introducta, aptanda esset S. Ambrosii commemoratio.

Pag. 203, linn. 35-36: post verba « per verbum Dei fideliter susceptum » addi deberet: « et fidei sacramentum rite administratum », nam Ecclesia mater fit *praesertim* filios regenerando, quod et verbo praestat et sacramento. Immo forsitan, quia verbo simul ac sacramento regenerat, magis complete et apte, ita scribi deberet: « per Dei verbum fideliter susceptum *ac traditum*, necnon per fidei sacramentum rite administratum et ipsa fit mater ».

Pag. 203, linn. 38-40: verba illa: « ... filios, de Spiritu Sancto conceptos et ex Deo natos, ad vitam novam et immortalem generat ». Melius fortasse esset ad fontis seu baptismalis aquae benedictionem mirificam attendere, quae in Missali Romano, in Vigilia Paschali laetabundo animo canitur. Ibi mira habentur de Ecclesia praecise tamquam matre. Si enim, ut dicit textus, hi filii sunt ex Deo (iam) nati, quomodo possunt generari ab Ecclesia? Non enim agitur aut agi potest de *duplici* nativitate aut generatione, sed de unica: Dei scilicet simul et Ecclesiae, tamquam Sponsi et Sponsae seu patris et matris; aut, si vultis, tamquam patris *per* matrem. Ista autem unicitas ex parte actionis Dei et Ecclesiae (seu principalitas ex parte Dei et instrumentalitas ex parte Ecclesiae!) non bene exprimitur. Ecclesia dicitur generare eos qui ex Deo nati sunt!

Etenim, iuxta mirum illum Romanae Liturgiae textum (sicut Deus per Spiritum Sanctum, foecundavit et concipere fecit Virginem Sponsam Mariam, et ex ea tamquam matre natus seu generatus est Christus, ita) Pater per Spiritum Sanctum foecundat seu concipere facit Virginem sponsam Ecclesiam (= fontis uterum plenum virginali aqua), et ex ea tamquam ex matre nascuntur seu regenerantur christiani: « Respice, Domine, in faciem Ecclesiae tuae, et multiplica *in ea* regenerationes tuas... arcana sui numinis ad-

mixtione foecundet; ut sanctificatione concepta, ab immaculato divini fontis utero, in novam renata creaturam, progenies caelestis emergat ».

Sub huius mirifici textus luce, textus ita aptari posset: « ... fit mater: arcana enim Sancti Spiritus operatione foecundata, praedicatione ac baptisate filios concipit, eosque ad novam et immortalem vitam regenerat ».

Ita, vel adhuc meliori modo, textus ergo aptari posset.

Pag. 203, lin. 40 - pag. 204, lin. 2: bene perpendendum est, an de virginitate agendum sit antequam de maternitate; et, post maternitatis mentionem, de perpetua virginitate breviter disseri debeat. At, transeat!

Pag. 204, linn. 16-19: fortasse, ad claritatem fovendam, praestaret ut verba « cum praedicatur » ponantur statim post verba « Maria enim » ut legatur: « Maria enim dum praedicatur, quae etc. ». At transeat!

Pag. 203, lin. 14 - pag. 204, lin. 25: decretum videtur abhorre a mentione dolorum B. Mariae Virginis. Econtra Redemptionis Adiutrix, tamquam Martyrum Regina maxime enituit; ideoque ut splendidum et confortans fortitudinis exemplar seu typus exhiberi deberet coram omni cunctorum temporum Ecclesia, et maxime ad solacium et incitamentum illius nobilissimae Ecclesiae portionis, quae vel est sanguine purpurata vel lacrymis madida, quaeque « Ecclesia martyr » seu « Ecclesia silentii » appellari consuevit.

Ad n. 55: de Cultu B. Virginis in Ecclesia.

Pag. 204, linn. 26-31: titulus est: « De natura et fundamento cultus ». At, de facto, prius de fundamento, dein de cultus natura sermo est. Verborum ergo ordo invertendus videtur.

Item: cultus fundamenta incomplete, ut videtur, recensentur. Cultus enim erga Mariam radix seu fundamentum, triplex est: donum, munus, sanctitas. Donum, scilicet divina maternitas, asseritur; munus, scilicet consociatio ad Christum tamquam nova Eva, ideoque et spiritualis erga Ecclesiam universamque humanam subolem maternitas, adumbratur; singularis sanctitatis mentio, ad quam, Deo volente et adiuvante, se erexit Maria, *penitus subditur*: quod certe prorsus incongruum est. Scribi ergo posset hoc vel alio meliori modo: « ... utpote Filii Dei Iesu Christi Genetrix atque Socia, necnon totius Ecclesiae immo et universae humanae stirpis mater spiritualis, singulari sanctitate praestans, speciali cultu a Dei Populo merito honoratur ».

Pag. 205, linn. 6-7: fortasse, potius quam « ... Verbo Incarnato aequae ac Patri... », melius diceretur: « ... aeterno Patri aequae ac Verbo Incarnato... ».

Pag. 205, lin. 38: addendum videtur: « Sacrarum Liturgiarum », ideoque scribendum: « ... Divinae Scripturae, Sacrarum Liturgiarum, Sanctorum Patrum... ».

Pag. 206, lin. 5: post « sedulo » fortasse addendum esset « item » vel « insuper » vel « autem », aut quid simile, ne locus noviter introductus sine connexionione cum contextu videatur.

Ad n. 56: Maria, signum certae spei et solatii peregrinanti populo Dei.

Pag. 207, lin. 8, 26: neque hic neque antea (pag. 204, linn. 5-25), unquam de Mariae puritate aut castitate sermo est: Quae mentio, nostra quoque (aut praesertim) aetate non incongrua foret, sive hoc sive praedicto inseratur loco.

I quindici “modi” servitani

**PATRES CONCILIARES ORDINIS SERVORUM
BEATAE MARIAE VIRGINIS ROGANT TE,
VENERABILIS PATER, UT SINGULOS HOS
"MODOS" CONSIDERES, INTUITU SUFFRA-
GATIONIS CRISTINA DIE PERAGENDAE.**

Romae, die 27 Octobris 1964.
Piazza S.Marcello al Corso,5

Modus circa caput VIII de ECCLESIA - pag. 3, al. 22-23.

Non dicatur:

“A Filio suo sublimiore modo redempta”

Sed:

“A PATRE INTUITU MERITORUM FILII SUI
sublimiore modo redempta”.

Ratio: Maria redempta fuit quando mater Christi non erat; ergo non potuit redimi
a Filio suo quo tali. (Operatio sequitur esse). Cfr.: Ineffabilis Deus
Pii IX.

Romae, die

.....

(Subsignatio)

Modus circa caput VIII de Ecclesia - pag. 3, al. 27.

Non dicatur:
"quo eximiae gratiae dono "

Sed:
"quo GRATUITO dono " .

Ratio: ne confundatur donum divinae Maternitatis cum dono gratiae sanctificantis.

Romae, die

.....
(Subsignatio)

Modus circa caput VIII de Ecclesia - pag. 4, al. 4.

Non dicatur:
"immo cooperata est caritate "

Sed:
"SPIRITU...PLANE MATER EORUM, QUIA cooperata est
caritate... "

Ratio: a) secus non potest concludi cum "quapropter " et ad maternitatem spirituales;
b) citatio Augustini in vera luce ponitur, quia complete exhibetur.

Romae, die.....

.....
(Subsignatio)

Modus circa caput VIII de Ecclesia - pag. 4, al. 8.

Non dicatur:
"in fide et caritate typus et exemplar..."

Sed simpliciter:
"typus et exemplar"

Ratio: quia non in sola fide et caritate Maria est typus Ecclesiae ut in numero 63 istius capitis fusius describitur.

Romae, die.....

.....
(Subsignatio)

Modus circa caput VIII de Ecclesia - pag. 5, al. 3.

Non dicatur:
"adumbratur"

Sed:
"DESIGNATUR".

Ratio: Ita Pius IX, in Bulla Dogmatica "Ineffabilis Deus".

Romae, die

.....
(Subsignatio)

Modus circa caput VIII de Ecclesia - pag. 5, al. 20-22.

Non dicatur:
"ut sic, quemadmodum femina contulit ad mortem, ita etiam conferret ad vitam. Quod praecellentissime valet de Matre Jesu".

Sed:
"ut sic, quemadmodum femina contulit ad mortem, ita etiam FEMINA conferret ad vitam. QUOD MIRABILITER IMPLETUM EST IN DIGNISSIMA Matre Iesu... "

- Ratio:* a) Secus B. Virgo videretur una de feminis, licet praecellentissima, quae contulerunt ad vitam, et hoc modo destruitur parallelismus patristicus Iustini et Irenaei, qui textui subiacet.
b) Cum termino "dignissima" fit logicus transitus ad sanctitatem Virginis, de qua statim textus.

Romae, die

.....
(Subsignatio)

Modus circa caput VIII de Ecclesia - pag. 7, al. 12-14.

Non dicatur:
"Ita etiam B. Virgo in peregrinatione fidei processit, suamque unionem cum Filio fideliter sustinuit usque ad crucem, ubi "

Sed prior textus ponatur:
"Maxime vero Matris cum Filio indesinens unio tunc enituit, cum iuxta crucem".

- Ratio:* a) Textus prior lucidior et aptior est.
b) Dictio "in peregrinatione fidei processit" est insolita, obscura et ambigua.

Romae, die

.....
(Subsignatio)

Modus circa caput VIII de Ecclesia - pag. 8, al. 18-23.

Non dicatur:

"Beata Virgo, ab aeterno una cum divini Verbi incarnatione tamquam Mater Dei praedestinata, divinae Providentiae consilio his in terris fuit pro Christo Redemptore humilis "ancilla Domini" et singulariter prae aliis generosa socia".

Sed:

"Beata Virgo, ab aeterno una cum divini Verbi incarnatione tamquam Mater Dei SALVATORIS NOSTRI praedestinata, SUPERNO Providentiae consilio, his in terris EXSTITIT ALMA EIUSDEM REDEMPTORIS MATER, humilis ancilla et singulariter prae aliis generosa socia.

Ratio: Ne videatur divina praedestinatio ad Maternitatem, in terris redacta fuisse ad simplicem famulatum. Insuper, hac emendatione, sicut iam in titulo ita et nunc in textu, vitatur falsa illa exegesis iuxta quam "ancilla Domini" non ad Patrem sed ad Filium refertur.

Romae, die

.....
(Subsignatio)

Modus circa caput VIII de Ecclesia - pag. 9, al. 9-17.

Textus novus:

"Nulla enim creatura ... ex unico fonte cooperationem" *deleatur.*

Ratio: Celsitudinem Illius quae "locum post Christum occupat altissimum" deprimat et est explicatio superflua.

Romae, die

.....
(Subsignatio)

Modus circa caput VIII de Ecclesia - pag. 9, al. 10, si textus servatur.

Non dicatur:
"connumerari"

Sed:
"AEQUARI"

Ratio: Quia, aiente Liturgia, etiam nos creaturae inter Eius membra numeramur
(inter oves...perpetuo connumerari: Oratio S. Cyrilli Ep., 18 mart.)
cuius Corpori communicamus et Sanguini. (Cf. Postcommunio Sabati III
ebd. Quadrag., Sacramentarium Leonianum n. 1116.

Romae, die

.....
(Subsignatio)

Modus circa caput VIII de Ecclesia - pag. 10, n. 65.

Inter Mariae virtutes ab Ecclesia imitandas non recensentur *castitas* et *fortitudo*.
Castitas commemoranda videtur praesertim ob hodiernas tendentias effrenate edonisticas;
fortitudo vero, ad solacium et incitamentum illius nobilissimae portionis gregis Dei,
quae "Ecclesia martyr" appellatur.

Romae, die

.....
(Subsignatio)

Modus circa caput VIII de Ecclesia - pag. 10, n. 65.

Inter Mariae virtutes ab Ecclesia imitandas non recensentur *castitas* et *fortitudo*.
Castitas commemoranda videtur praesertim ob hodiernas tendentias effrenate edonisticas;
fortitudo vero, ad solacium et incitamentum illius nobilissimae portionis gregis Dei,
quae "Ecclesia martyr" appellatur.

Romae, die

.....
(Subsignatio)

Modus circa caput VIII de Ecclesia - pag. 11, al. 6-7.

Non dicatur:
"utpote Dei Mater"

Sed:
"utpote SANCTISSIMA Dei Mater".

Ratio: Unum enim de praecipuis fundamentis cultus est sanctitas, de qua nihil
hic ubi de cultu. Cf. etiam Caput VII praesentis Constitutionis de
Ecclesia.

Romae, die

.....
(Subsignatio)

Modus circa caput VIII de Ecclesia - pag. 12, al. 12-13.

Non dicatur:
"Studium Sacrae Scripturae, sancto-
rum Patrum..."

Sed:
"Studium Sacrae Scripturae, SACRARUM ORIENTIS
OCCIDENTISQUE LITURGIARUM, Sanctorum Patrum
..."

Ratio: Liturgia est enim summa cultus expressio, sub perpetua vigilantia
Ecclesiae posita. Cf. etiam Constitutionem de S. Liturgia.

Romae, die

ACTA SYNODALIA
SACROSANCTI CONCILII
OECUMENICI VATICANI II

VOLUMEN III
PERIODUS TERTIA

PARS VIII
CONGREGATIONES GENERALES CXXIII-CXXVII
SESSIO PUBLICA V

TYPIS POLYGLOTTIS VATICANIS
MCMLXXVI

CAPUT VIII *

[3]

DE BEATA MARIA VIRGINE DEIPARA
IN MYSTERIO CHRISTI ET ECCLESIAE

RELATIO GENERALIS

In suffragatione de integro Capite VIII Schematis De Ecclesia, die 29 octobris 1964, sequens exitus apparuit:

Praesentes votantes	2091
Placet	1559
Non placet	10
Placet iuxta modum	521
Votum nullum	1

Integrum ergo Caput VIII, cum omnibus suis partibus, a Congregatione Generali approbatum est. Omnes Modi, a Patribus introducti, praevis examinati sunt a Commissione technica, praeside Exc.mo Charue, a Praeside Commissionis Doctrinalis delegato, ab Exc.mo Roy, Relatore huius Capituli, a Secretariis Commissionis Doctrinalis et a R. P. Balić.

MODI GENERALES

- 1 — Relate ad *materiae dispositionem*: 22 Patres rogant ut Caput VIII inseratur inter capita I et II.
- R. — Totus ordo capitulum est a Congregatione Generali approbatus, et etiam propter difficultates practicas mutari non potest.
- 2 — Relate ad *titulum*: Alii proponuntur tituli a 24 Patribus:
 - De Maria Matre Ecclesiae (6 Patres)
 - De B. M. V. Ecclesiae Matre (1 Pater)
 - De Beata Virgine Deipara et Matre Ecclesiae (1 Pater)
 - De B. M. V. Matre Christi et Matre Ecclesiae (3 Patres)
 - De B. M. V. Matre Ecclesiae (13 Patres).
- R. — Titulus prout iacet, iterum iam approbatus, accuratim materiae expositae respondet. Non tantum de relatione B. Virginis ad Ec-

* Huiusmodi fasciculus Patribus distributus fuit in congregatione generali CXXII, die 14 novembris 1964.

- [3] *clesiam* agitur, sed etiam de eius relatione ad *incarnationem Verbi*. Haec ultima relatio est fundamentum omnium ceterorum.
- 3 — Relate ad *usum textuum S. Scripturae*, rogat unus Pater ut versiones Vulgatae in unoquoque casu ad lucem scientiae philologicae recognoscantur.
- R. — In singulis casibus providebitur.
- [4] 4 — Relate ad quaedam *particularia*:
- a) Unus Pater petit ut S. Pontifex renovet *consecrationem Russiae* et totius generis humani Cordi Immaculato Mariae;
- b) Alius petit utrum melius sit dicere: « Genitrix » an « Genetrix »?
- c) Alius postulat ut pronomina pro B. M. Virgine adhibita non scribantur maiusculis;
- d) Unus Pater petit ut saltem semel aliquis textus S. Ephraem adhibeatur;
- e) Idem postulat ut semper idem dicendi modus adhibeatur in designandis baptizatis acatholicis (suggerit ipse: « fratres acatholici »).
- R. — Ad a) Haec quaestio ad Commissionem Doctrinalem non spectat. - Ad b) et c) Hae observationes ad meram ortographiam spectant. Pronomina pro B. Virgine aliquando cum maiuscula scribuntur propter solam claritatem. - Ad d) Authenticitas textuum S. Ephraem apud plures adhuc controvertitur. Unde melius videtur a citationibus abstinere. - Ad e) Illa quae iam antea approbata sunt, non possumus mutare.

RELATIO DE PARTICULARIBUS

AD NUMERUM 52

- 5 — Pag. 3, lin. 3: Unus Pater postulat ut pro verbis « *complere volens* », dicatur: « *intendens* », quia Pater intendit, Filius vero Incarnatus complevit.
- R. — Stet textus, quia « *volens* » est plus quam « *intendens* ».
- 6 — Pag. 3, linn. 9-11: Idem Pater postulat ut pro verbis: « Quod salutis ... in Ecclesia », scribatur: « *quod mysterium salutis per Ecclesiam ipsam Christus exsequi continuat. In Ecclesia porro fideles Christo Capiti adhaerent et cum omnibus sanctis communicantes, memoriam venerantur etc. ...* ».
- Ratio: quia aliter periodus confusa esset.
- R. — Textus approbatus est magis stringens.

AD NUMERUM 53

[5]

- 7 — Pag. 3, linn. 19-22: Idem Pater proponit ut pro verbis: « ... Maria ... honoratur », scribatur: « Maria, *cum* Angelo nuntiante Verbum Dei corde et corpore suscepit et Vitam mundo protulerit, ut vera Mater... ». Sic evidentior esset nexus causalis.
- R. — Iam sufficienter expressum in textu approbato.
- 8 — Pag. 3, linn. 22-23: 120 Patres postulant ut loco: « Filio suo », scribatur: « *A Patre intuitu meritorum Filii sui* sublimiore modo redempta »: Maria enim redempta fuit quando mater Christi nondum erat; ergo non potuit redimi *a Filio suo qua tali* (cf. *Ineffabilis Deus*).
- R. — Scribatur: « *Intuitu meritorum Filii sui* sublimiore... ».
- 9 — Pag. 3, lin. 27: Unus Pater postulat ut *expungantur* verba: « quo eximio gratiae dono », quia sunt inintelligibilia; 92 Patres vero petunt ut dicatur: « quo *gratuito* dono ». Ratio est ut non confundatur donum divinae Maternitatis cum dono gratiae sanctificantis.
- R. — Gratia de se est gratuita. Oportet insuper sublineare quod est *eximia*, sicut imponitur a contextu in fine phraseos.
- 10 — Pag. 4, lin. 2: Unus Pater proponit ut loco verborum: « simul autem... », dicatur: « *Quae porro...* », quia ad aliud transitus fit.
- R. — « *Simul* » est necessarium: B. Virgo enim, licet longe excelsa sit super alios homines, *simul* tamen est coniuncta cum eis.
- 11 — Pag. 4, linn. 2-4: 19 Patres postulant ut loco verborum: « Simul autem ... fideles », scribatur: « *Maria* cum hominibus salvandis invenitur coniuncta, *quatenus* Adae filia et a Christo redempta; *sed insuper divinum adimplens propositum, ipsis qua mater coniungitur quia* cooperata est caritate ut fideles... ». Agentes enim, dicunt hi Patres, de relationibus Mariam inter et Ecclesiam, Eius significationem et munus in oeconomia salutis considerare debemus.
- R. — Illud munus relate ad Ecclesiam in fine phraseos explicite indicatur. Stet ergo textus.
- 12 — Pag. 4, lin. 4: 102 Patres postulant ut non dicatur: « *immo* », sed: « *Spiritu plane Mater eorum, quia* cooperata est caritate... », secus enim non potest concludi cum: « quapropter » et ad maternitatem spiritualem; citatio ceterum S. Augustini in vera luce ponitur si modo magis completo exhibetur.
- R. — Potest accipi. Scribatur ergo: « *immo, plane mater* membrorum (Christi), ... quia cooperata est... ».

[6]

- [6] 13 — Pag. 4, linn. 6-12: Unus Pater proponit *inversionem* textus, quam a logica expostulari reputat: « *Quam ergo Catholica Ecclesia a Spiritu Sancto edocta, filiali pietatis affectu tanquam Matrem amantissimam prosequitur eandemque ut supereminens ... salutatur* ».
- R. — Inversio sat complicata non videtur opportuna.
- 14 — Pag. 4, lin. 8: Dum unus Pater postulat ut post vocem: « fide », addatur: « spe », 108 Patres postulant ut *delegantur* verba: « *In fide et caritate* » quia non tantum in his virtutibus Maria est typus Ecclesiae.
- R. — Exhibentur praeclarissima exempla, quae ceterum sensu non exclusivo proponuntur.
- 15 — Pag. 4, linn. 9-12: Modi circa has lineas propositi in oppositum sensum procedunt. Sunt enim, ex una parte, 11 Patres qui petunt ut B. M. Virgo aperte dicatur: « *Mater Ecclesiae* », addendo, sive in lin. 9, post « salutatur, verba: « *immo ut Mater Ecclesiae amantissima nominatur* » (1 P.), sive, lin. 11, « *tamquam matrem suam...* » (5 P.), sive: « *tamquam veram Matrem...* » (3 P.), sive, lin. 12, post « prosequitur », « *nam et dicitur et est vera Mater Ecclesiae* » (2 P.).
- Alii, e contra, 22 Patres postulant ut textus tali modo *mutetur* ut clarius appareat Concilium *non adhibere formulam*: « *Mater Ecclesiae* » vel aliquid aequivalens. Unus Pater proponit ut textus prior restituatur (omittendo verba: « *tamquam ... prosequitur* »); 4 alii ut in phrasi sermo fiat non de *Ecclesia Catholica* sed de « *christifidelibus* » (1 P.) vel de: « *universae Catholicae Ecclesiae membris* » (3 P.); vel ut dicatur, secundum petitionem 7 aliorum Patrum, « *Ecclesia Catholica, id est universa membra Corporis Christi* », ad vitandam inconcinnitatem (Maria ut « *singulare membrum Ecclesiae* » non cum ipsa Ecclesia sed cum aliis vel universis membris Ecclesiae comparari debet) et ambiguitatem (ex omissione vocis: « *suam* »). Ob eodem motivo, proponit unus Pater ut scribatur: « *tamquam matrem omnium...* », vel: « *tamquam matrem amantissimam sive pastorum sive fidelium* », dum 9 alii suggerunt: « *tamquam matrem amantissimam omnium fidelium* ».
- [7] R. — Coram illis postulatis, quae ad invicem opponuntur, stet textus, qui post longam de his omnibus rationibus disceptationem ita statutus est.

AD NUMERUM 54

[7]

16 — Pag. 4, linn. 13-16: 18 Patres postulant ut his lineis sequentia *substituuntur*: « Ideo Sacrosancta Synodus, *Divinae innixa Revelationi atque Sacri Magisterii vestigia terens, postquam doctrinam de Ecclesia exposuerit, sedulo iam illustrare intendit...* ». Ratio est ut debitus rependatur honor S. Scripturae et Traditioni necnon normae proximae in catholica doctrina.

R. — Textus approbatus doctrinam de B. Virgine *melius connectit* cum doctrina de Ecclesia. Illa quae proponuntur ut addenda non sunt necessaria: valent enim de omni et tota declaratione conciliari. Scribatur autem: « *Sacrosancta Synodus* » (sine: « *Generali* »), secundum modum loquendi consuetum.

17 — Pag. 4, lin. 15: Unus Pater postulat ut hae lineae *expungantur*, utpote inutilis repetitio.

R. — Incisa non est inutilis, quia connectit B. Virginem cum toto mysterio redemptionis.

18 — Pag. 4, linn. 19-20: 16 Patres proponunt ut loco: « *matrem fidelium* », dicatur: « *Matrem Ecclesiae* », quia maternitas Mariae omnes complectitur, non tantum fideles, cum opus redemptionis a Filio eius consummatum *omnes homines* respiciat.

R. — Scribatur: « *et matrem hominum, maxime fidelium* ».

19 — Pag. 4, linn. 20-27: Unus Pater postulat ut *totus hic textus expungatur*, 4 ut *quaedam eius partes deleantur*, sive, linn. 21-23, verba: « *neque quaestiones ... dirimere* » (2 P.), quia, dicunt, aliter actum est in quaestione de collegialitate, sive, linn. 23-27, verba: « *Servantur itaque in suo iure ... maxime propinquum* » (quia ansam praebere possunt confusione vel suspicionem inducere quasi omnia quae dicuntur de B. M. V. liberae controversiae obnoxiae essent). Tres autem Patres proponunt ut in initio linn. 23-27: *addatur*: « *Itaque, salva mente huius Constitutionis, servantur...* » (ad indicandum non parvi faciendum esse mentem huius Constitutionis).

R. — Notabiles expunctiones normis contradicunt. In textu approbato clare exponuntur « *dogmata* » de B. Virgine. Remanent tamen quaestiones quaedam *nondum plene maturae*. Similis distinctio in omnibus partibus Constitutionis observatur. Additio: « *salva mente...* » non est necessaria, quia res de se evidens est. Cf. insuper *Declaratio* Commissionis Doctrinalis, die 6 martii 1964, de qua in Cap. III, in responso ad Modum 10.

[8]

[8]

AD NUMERUM 55

- 20 — Pag. 4, lin. 28 - pag. 5, lin. 8: 13 Patres novam redactionem proponunt quae parum differt a textu emendato: « Sacrae Litterae Veteris Testamenti, *si ut oportet, sub luce revelationis christianae considerantur, Librique Novi Testamenti et veneranda Traditio munus Matris Salvatoris ... veluti conspiciendum proponunt, et quidem ab initio historiae salutis in libris V. T. descriptae, qua Christi in mundum adventus lento gradu praeparatur, et clarius pedetentim in lucem profertur figura Mulieris, matris Redemptoris. Si primaeva documenta (...) leguntur qualiter in Ecclesia semper lecta sunt, B. Virgo iam adumbratur in promissione, lapsis in peccatum primis parentibus data, de victoria super serpente(m) (cf. Gen. 3, 15). Similiter, haec est Virgo quae conceptura et paritura erat Filium, cuius nomen vocaretur Emmanuel ... ».*
- Ratio: Hoc modo vitatur infelix confusio inter processum historicum divinae revelationis et illam plenioram intelligentiam eiusdem revelationis, quam post Christum et praelucente Spiritu Sancto nunc habere possumus.
- R. — Incisa de modo legendi veteres Scripturas collocetur in initio phraseos, hoc modo: « Sacrae Litterae ... proponunt. Libri quidem Veteris Testamenti historiam salutis, qua Christi in mundum adventus lento gradu praeparatur describunt. Quae primaeva documenta, qualiter in Ecclesia leguntur et sub luce ulterioris plenae revelationis *intelliguntur*, clarius pedetentim in lucem proferunt figuram Mulieris, matris Redemptoris. Ipsa, *sub hac luce*, iam prophetice adumbratur ... Similiter, haec est Virgo... ».
- 21 — Pag. 4, lin. 38: Tres Patres proponunt ut loco: « ut oportet », scribatur: « ut *in theologia* (vel: *in theologia catholica*) oportet ».
- R. — Melius dicitur ut in textu iuxta Modum praecedentem correcto.
- 22 — Pag. 5, lin. 3: 144 Patres proponunt ut pro verbo « *adumbratur* », scribatur: « *designatur* », et provocant ad Bullam *Ineffabilis* Pii IX. E contra, 13 Patres petunt ut expressio *debilior* adhibeatur.
- [9] R. — Consulto ponitur « *prophético adumbratur* », quod accuratim respondet oraculo.
- 23 — Pag. 5, lin. 5: 34 Patres rogant ut textus de locis Veteris Testamenti *roboretur*. Tres rogant ut *deleatur* « *Similiter* », quia putant textum *Is. 7, 14* explicite agere de Maria; quod certissimum est de *Mt. 1, 22-23*. Alius, loco « *Similiter* », proponit: « *Ita etiam* ».

- R. — « *Similiter* » sese refert ad « *sub eadem luce* » sententiae praecedentis. De sensu citationis Isaiae in *Mt.* 1, 22-23 non est dubium. Sed exegetae de sensu *litterali* textuum Veteris Testamenti non plene concordant. Exinde, secundum desiderium 12 Patrum, referentiae ita indicantur: cf. *Is.* 7, 14; *Mich.* 5, 2-3; *Mt.* 1, 22-23. [9]
- 24 — Pag. 5, lin. 11: Unus Pater postulat ut post verba: « praecelsa filia Sion », addatur: « *Templum Dei et arca Novi Foederis* ».
- R. — Non opportunum.
- 25 — Pag. 5, linn. 11-13: 12 Patres proponunt *additionem*: Cum ipsa tandem ... *eaque gratiae et divinae ordinationi cooperante* ... complentur tempora ». Alii 88 Patres: « Cum ipsa tamen praecelsa Filia Sion, *gratiae et divinae ordinationi cooperante*, post diuturnam exspectionem promissionis complentur tempora ». Ratio est quia B. Maria Virgo non se habuit quasi passive sed prorsus active in praebendo suo concursu.
- R. — Haec omnia infra explicantur.
- 26 — Pag. 5, linn. 15-16: Proponunt duo Patres ut loco: « ut mysteriis... liberaret » scribatur: « ut *per passionem et mortem et resurrectionem a peccato hominem liberaret* ». Ratio est quia haec dicenda sunt in concreta definitaque sententia.
- R. — Ut in Relatione p. 18 explicatur, adhibetur expressio: « *mysteria carnis suae* », ad insistendum super realitatem incarnationis ex Maria.

AD NUMERUM 56

- 27 — Pag. 5, lin. 19: Tres Patres proponunt ut post verba: « praedestinatae Mariae », addatur: « *tanti mysterii consciae* » (vel: *consciae et illuminatissimae*), ut vitetur suspicio de imperfecta incarnationis intellectione ex parte Beatae Mariae Virginis.
- R. — Propositio non admittitur.
- 28 — Pag. 5, lin. 21: 106 Patres rogant ut in lin. 21 repetatur vox [10] « *femina* », claritatis causa.
- R. — Admittitur.
- 29 — Pag. 5, linn. 21-24: 13 Patres volunt explicitam enuntiationem de *Immaculata Conceptione*. Unus Pater, lin. 26, inserere postulat: « *et speciali Dei privilegio ab omni peccati labe praeservatam immunem* ». Duo Patres verba linearum 27-28: « quasi a Spiritu Sancto plasmatam novamque creaturam formatam », transferre volunt in lin. 22. Alii 5, lin. 23, loco: « ipsam Vitam », scribere volunt: « *Auctorem Vitae* », vel: « *Iesum, qui ipsa vita est* ».

- [10] R. — De *Immaculata Conceptione* agitur pag. 7, linn. 32-34, cum verbis Pii IX. Haec verba Patribus Ecclesiae adscribi nequeunt. E contra verba: « a Spiritu plasmata novamque creaturam formatam » ad Patres Ecclesiae pertinent. Unde *inversio* fieri nequit. Linea autem 23 scribitur: « Vitam », cum maiuscula, ad indicandum Christum.
- 30 — Pag. 5, linn. 21-24: 109 Patres, loco: « *praecellentissime* » (lin. 22), proponunt: « *mirabiliter in dignissima Matre Iesu* ». Tres eorum postulant potius: « quod *perfecte* (vel: *plene*) adimpletur in Matre Iesu ».
- R. — Expressiones illae minus praegnantes sunt quam: *praecellentissime*.
- 31 — Pag. 5, linn. 21-24: 101 Patres exprimere volunt *principium* quod « Maria habere debuit quidquid dignitatem Matris Dei decebat », addendo insuper: « *atque Heva secunda novi Adami constituta* ». Unus Pater proponit ut redeatur ad textum priorem.
- R. — De *Nova Heva* infra fit sermo, p. 6, linn. 6-14. *Addatur* in lin. 24: « ... effudit, et a Deo donis tanto munere dignis praedita est ».
- 32 — Pag. 5, linn. 28-29: Rogant 12 Patres ut loco: « singularis prorsus sanctitatis splendoribus ditata », scribatur: « *singulari sanctitate ditata* », ut vitetur tonus panegyricus.
- R. — Stet textus.
- 33 — Pag. 5, linn. 31-32: Relate ad verba: « kecharitomenè », Patres in diversas veniunt propositiones. Duo proponunt: « *gratia plenissima* », vel: « *gratia perfecte impleta* », vel: « *gratia perfecte informata* ». E contra, 22 alii Patres, proponunt ut pro « gratia plena » saltem tollatur referentia ad Evangelium Lucae. Denique 17 Patres postulant: « *Summe Deo grata seu gratia plena* ».
- [11] R. — Remittimus ad Relationem, pag. 18, ubi invocatur usus in Ecclesia maxime diffusus.
- 34 — Pag. 5, linn. 40-41: Proponunt 39 Patres ut loco: « mysterio redemptionis inserviens », dicatur: « mysterio redemptionis *consociata* inserviens », quia factum corredemptionis affirmandum est etsi eius modus non exprimat.
- R. — Idea satis clara. Stet ergo textus.
- 35 — Pag. 5, lin. 41: Rogant 32 Patres ut *delegantur* verba: « merito igitur », et ponatur: « *reapse* », ut magis eluceat nexus logicus affirmationis huiusmodi.
- R. — Stet textus, quia satis clarus.

- 36 — Pag. 6, lin. 2: Rogant 33 Patres ut post verba: « libera fide et oboedientia » *addatur*: « *necnon actuosa participatione* », eo quod Maria Christo indissolubili vinculo unita est. [11]
- R. — Provisum in Modo praecedenti.
- 37 — Pag. 6, lin. 3: Proponunt 33 Patres ut, loco: « censebant », dicatur: « *censuerunt* » vel: « *censent* »: ut affirmetur perennis valor doctrinae Patrum.
- R. — Ponatur: « *censent* ».

AD NUMERUM 57

- 38 — Pag. 6, linn. 18-20: Dicatur, petunt 16 Patres: « Haec, *novae veluti Hevae cum novo Adam consociatio in redemptionis opere*, a tempore virginalis conceptionis », quia, aiunt, textus, data opera, silet de associatione Mariae in opere salutis.
- R. — Esset repetitio praecedentium. Cf. etiam quae infra de associatione Mariae dicuntur.
- 39 — Pag. 6, lin. 23: Unus Pater rogat ut post « ab ea », *addatur*: « *ob electionem et dignitatem benedicta et* »; 12 alii Patres volunt *ordinem clausularum inversum*: primo signum gaudii Praecursoris, deinde salutationem ab Elisabeth.
- R. — Textum biblicum fideliter sequimur.
- 40 — Pag. 6, lin. 25: Unus Pater rogat ut post « exultavit », *addatur*: [12] « *Spiritu Sancto repletus* », propter *Lc. 1, 15*.
- R. — Inutilis additio.
- 41 — Pag. 6, linn. 30-33: Unus Pater petit ut addantur aliqua ad commemorandam *fugam in Aegyptum*.
- R. — Non omnia possumus enumerare.
- 42 — Pag. 6, linn. 36 ss.: Quomodo, rogat unus Pater, agitur de « parentibus », cum antea nihil de S. Ioseph dictum est? Proponit ut *addatur*: « *Maria et Ioseph* ».
- R. — Fideliter sequimur textum biblicum.
- 43 — Pag. 6, lin. 38: Unus Pater petit ut *deleatur* vox: « *occupatum* », propter incertitudinem de sensu *Lc. 2, 49*.
- R. — Remaneat textus. Discussio exegetica non dirimitur.
- 44 — Pag. 6, lin. 38: Unus Pater rogat ut loco: « *Filii* » scribatur « *Eius* ».
- R. — Scriptum est « *Filii* » ad claritatem.
- 45 — Pag. 6, lin. 38: Unus Pater petit ut loco: « verba », dicatur: « *verbum* », sicut in *Lc. 2, 50*.

- [12] R. — Scribatur: *verbumque*.
 46 — Pag. 6, lin. 39: Unus Pater petit ut aliquid dicatur de persecutione Herodis.
 R. — Non omnia possunt dici.

AD NUMERUM 58

- 47 — Pag. 7, linn. 2-3: Unus Pater proponit ut *deleatur*: « *signanter* », quia novum est et Evangelica synoptica una sola vice mentionem Matris Iesu in vita publica Christi faciunt.
 R. — Potest stare, spectato Evangelio *Io*.
 48 — Pag. 7, lin. 4: Duo Patres rogant ut *delegantur* verba: « *miseri-cordia permota* » quia gratuite dicitur.
 R. — Maneat textus.
 [13] 49 — Pag. 7, lin. 5: Observat unus Pater quod effusiones gratiae messianicae iam in vita Iesu infantis enarrantur.
 R. — Scribatur: « *initium signorum Iesu Messiae* », secundum *Io.*, 2, 11.
 50 — Pag. 7, lin. 6: Unus Pater rogat ut *deleatur*: « *intercessione sua* », ne dirimatur a Concilio quaestio ab exegetis liberè disputata.
 R. — Stet textus.
 51 — Pag. 7, lin. 7: Unus Pater suggerit ut loco: « *accepit* » dicatur: « *suscepit* » quia melius exprimit actionem internae receptionis.
 R. — Admittitur propositio.
 52 — Pag. 7, linn. 12-14: 105 Patres petunt ut redeatur ad textum priorem, qui fuit lucidior et aptior; insuper expressio: « *in peregrinatione fidei* » est insolita, obscura et ambigua.
 R. — Textus prior secundum indicationes Patrum mutatus est. « *Peregrinari in fide* » est expressio quae a Biblia inspiratur.
 53 — Pag. 7, lin. 14: Unus Pater rogat ut loco « *sustinuit* », ponatur: « *servavit* ».
 R. — Verbum « *sustinuit* » est magis expressivum.
 54 — Pag. 7, lin. 19: 35 Patres rogant ut post « *amanter consentiens* », *addatur*: « *illamque ut pretium redemptionis nostrae, cum Ipso et per Ipsum magno animo offerens* », propter documenta Magisterii. Cf. LEO XIII, Litt. Apost. *Iucunda semper*, 8 sept. 1894; PIUS X, Litt. Encycl. *Ad diem illius*, 2 febr. 1904; BENEDICTUS XV, Litt. Apost. *Inter sodalicia*, 29 mart. 1918; PIUS XI, Litt. Encycl. *Miserentissimus Redemptor*, 8 maii 1928; PIUS XII, Litt. Encycl. *Mystici Corporis*, 1943.

- R. — Ad Encycl. *Mystici Corporis* refertur in Nota 11. Ad *S. Pium X* [13] et *Pium XI*, in Nota 16.
- 55 — Pag. 7, lin. 22: 12 Patres rogant ut *omittatur*: « *fidelium figurae* », quod non certo constat nec ex sacro textu nec ex documentis Traditionis. Unus Pater, ex alia parte, petit ut loco « *data est* », dicatur: « *declaratur* » vel « *proclamata est* ».
- R. — Scribatur: « ...uti Mater discipulo *his verbis* data est: *Mulier ecce filius tuus!* » (cf. *Io.* 19, 26-27). « *Data est* » videtur locutio magis expressa et intimior.

AD NUMERUM 59

[14]

- 56 — Pag. 7, lin. 25: Unus Pater petit ut dicatur: « *non ante solemniter* manifestare »; quia iam per tres annos sacramentum salutis pluries manifestabatur.
- R. — Admittitur propositio.

AD NUMERUM 60

- 57 — Pag. 8, lin. 1: Unus Pater petit ut in titulo, loco: « *ancilla Domini* », dicatur: « *alma socia Christi* ».
- R. — Stet titulus.

AD NUMERUM 61

- 58 — Pag. 8, lin. 21: Proponit unus Pater ut deleantur vocabula: « *humilis* » et « *ancilla Domini* », quorum loco ponatur « *alma* »: in N. T. Maria dixit se esse ancillam non Verbi sed Patris. — Ibidem proponunt 120 Patres ut insuper sequentes emendationes introducantur: « *Beata Virgo, ab aeterno ... tamquam Mater Dei Salvatoris Nostri, superno Providentiae consilio, his in terris existit alma eiusdem Redemptoris mater, humilis ancilla et singulariter prae aliis generosa socia* », ne videatur divina praedestinatio ad maternitatem, in terris redacta ad simplicem famulatum.
- R. — Scribatur: « *his in terris existit alma divini Redemptoris mater, singulariter prae aliis generosa socia et humilis ancilla Domini* ».
- 59 — Pag. 8, linn. 25-26: « Duo Patres rogant ut magis indicetur cooperatio ad Redemptionem, dicendo vel: « *Maria Virgo operi Redemptionis humani generis cooperata est* », vel: « *operi Salvatoris intime et singulari modo unita et associata est* » (1 P.). Alius vero proponit ut lin. post « *Operi Salvatoris singulari modo cooperata est* » *deleantur*, quia obscurant conceptum. 30 Pa-

- [14] tres rogant ut post verba: « singulari prorsus modo », *addatur*: « *copulata* cooperata est ». Alius, e contra, minus urgere vult participationem Mariae in opere redemptionis et loco: « cooperata est », proponit: « *sociata est* ».
- R. — Sufficit: « Operi Salvatoris singulari prorsus modo cooperata est » (linn. 25-26).
- [15] 60 — Pag. 8, lin. 27: Rogant 31 Patres ut post verba: « flagranti caritate », *addatur*: « *pleno intimoque consortio, etsi Christo Iesu subordinato* ».
- R. — Additio non est utilis.
- 61 — Pag. 8, lin. 29: Proponit unus Pater ut, loco: « Mater nobis in ordine gratiae existit », dicatur: « *Mater est nostra* », quia textus indicare debet cooperationem Mariae ad Redemptionem non tantum *subiectivam* sed etiam *obiectivam*.
- R. — In explicationes theologicas non intramus.

AD NUMERUM 62

- 62 — Pag. 8, linn. 35 ss.: In Modo aliquo generali, 10 Patres dicunt mediationem B. M. Virginis ad solam intercessionem reduci non debere; via aperta manere debet pro ampliori explicatione. Tres alii Patres dicunt quod non sufficit in Schemate « devotionem populi non reprobare » et aestimant restrictivum modum loquendi provenire ex falso oecumenismo.
- R. — Modus loquendi non est restrictivus. Quae dicuntur, *assertive*, non exclusive proponuntur.
- 63 — Pag. 8, linn. 37-38: Proponunt duo Patres ut, loco: « multiplici intercessione », dicatur: « multiplici *interventu* », quia « *interventus* » latius patet quam « *intercessio* ».
- R. — Textus *assertive* intelligendus est, et consulto sermo fit de *multiplici* intercessione.
- 64 — Pag. 8, linn. 37-38: Proponunt 37 Patres ut post verba: « donis nobis conciliandis », *addatur*: « *omnium gratiarum administra et dispensatrix* » (2 P.) vel: « *omnium gratiarum administra et dispensatrix, eo quod Christo sociata fuit in illis acquirendis* » (35 P.); haec dicunt pertinere ad communem doctrinam.
- R. — Implicant tamen explicationes theologicas, de quibus textus non iudicat.
- 65 — Pag. 9, lin. 2: Proponit unus Pater ut loco « contra peccatum luctantibus », dicatur: « *peregrinantibus necnon in periculis et angustiis laborantibus* », vel: « *in periculo aeternae salutis adhuc*

versantibus », quia B. Virgo etiam de illis qui non luctant contra peccatum curat. [15]

R. — Scribatur: « peregrinantibus necnon in periculis et angustiis versantibus ».

66 — Pag. 9, linn. 3-8: Proponit unus Pater textum paululum emendatum, cum additione: « Iesus, ut ait S. Ambrosius, non egebat adiutore ad redemptionem omnium, qui omnes sine adiutore servavit » et « suscepit quidem affectum parentis, sed non quaesivit alterius auxilium ». [16]

R. — Additio non est necessaria.

67 — Pag. 9, linn. 3-6: Sequuntur plurimi modi postulantes magis completam et fortem affirmationem mediationis (« secunda Eva », « Mater Ecclesiae », « Mundi Regina »), vel, e contra, postulantes suppressionem vocis « Mediatrix », vel substitutionem eius per aliam (sicut « Sequestra »), vel denique proponentes formulationes novas, quae melius in tuto ponerent unicam mediationem Christi. In particulari:

1) In sensu affirmationis fortioris: Proponunt 132 Patres ut, loco « Propterea B. Maria Virgo in Ecclesia », dicatur: « Propterea B. Maria Virgo ab Ecclesia », quia tituli isti, aiunt, frequentissime, etiam in documentis pontificiis occurrunt. Ex illis 132, 121 Patres proponunt insuper insistentiam: « Propterea B. M. V. ab Ecclesia nedum titulis Advocatae, Auxiliatricis et Adiutricis, sed etiam titulo Mediatrix merito (vel: iuste et pie) invocatur ». Iidem Patres proponunt amplificationem: « Sancta Ecclesia, Dei genitricis gloriam ac Evae secundae munus considerans, Beatam Virginem Matrem Ecclesiae, auxilium christianorum, veram sub Christo mundi Reginam agnoscit », ne textus immerito condescendat irenismo, et nimis timide procedat. Occurrunt locutiones variantes: « necnon et Ecclesiae, seu totius populi Dei, Matris », etc.

2) In sensu affirmativo pro mediatione, sed attendendo magis ad servandam unicam mediationem Christi, insimul considerando problema oecumenicum et exprimendo clarius quod intendebatur in « tertia solutione » (de qua in Relatione, pag. 32), proponunt 15 Patres: « Quando B. Virgo in Ecclesia titulis Advocatae, Auxiliatricis, Mediatrix invocatur, hoc ita intelligitur ut dignitati... ».

3) In sensu solutionis secundae rogant 61 Patres ut vox « Mediatrix » deleatur, quia ansam praebet aequivocationi circa

- [16] unicam mediationem Christi et est lapis offensionis pro separatis ex Oriente et Occidente. Ab illo termino disputato, aiunt, in Concilio abstinendum omnino est.
- Proponunt 8 Patres, ex sua parte, ut loco: « Mediatricis », dicatur: « *sequestrae* », quem terminum dicunt a Pio XII mutuatum.
- [17] R. — Quia ex utraque parte moventur difficultates, apparet quod textus probatus revera *viam mediam* sequitur, et concludendum videtur solum textum illum solidam spem praebere, ut obtineatur concordia quae ab omnibus desideratur.
- 68 — Pag. 9, linn. 6-8: Plures Patres hanc sententiam *delere volunt*, quia opprobrium ingereret catholicis et scandalo esset Protestantibus. Vel *inserere* volunt: « *prout indesinenter tenuit et docuit Sancta Mater Ecclesia* ». Vel suggerunt ut dicatur: « Quod tamen ita intelligitur, ut unicae mediationi Christi nihil *in se* deroget, nihil superaddat ». Quia, dicunt, a sanctis et imprimis a B. Virgine, in mediatione Christi applicanda, aliquid *addi* potest. Vel dicunt: « Quod *evidenter* ita intelligitur, ut dignitati Christi nihil *possit derogare* aut superaddere ».
- R. — *Suppressio* esset contra normas. *Additio* non est necessaria. Consideratio *de additione ad applicationem* mediationis est ad minus controversa et de additione quasi ab extrinseco admitti nequit. Ultima suggestio est sat *complicata*. Unde standum est textui.
- 69 — Pag. 9, lin. 9-22: Rogant 114 Patres ut *deleantur* lineae 9-17, vel totaliter vel quoad varias partes, quia haec explicatio esset superflua et materiam controversam attingeret. 8 Patres proponunt *aliam explicationem*: « *Mediatrice, quia cum Christo et sub Christo mediatore cooperata est redemptioni generis humani et cooperatur applicationi eiusdem* »: ita, aiunt, describitur *factum* mediationis B. Virginis et non *natura* facti. Unus Pater textum ad alium locum vellet *transferre*, v. gr. ad n. 60, pag. 8, linn. 1-17, ne videamur nos excusare de usu tituli Mediatricis.
- R. — *Suppressio* esset contra normas. *Nova explicatio* non vitat disputationem. *Translatio* rem complicaret. Explicatio a Commissione *consulto* apposita est, nec in minimis quidem videtur mutanda, ne concordia in discrimen vocaretur.
- 70 — Pag. 9, lin. 10: Rogant 118 Patres ut, loco: « Nulla creatura cum Redemptore *connumerari potest* », scribatur: « *aequari* », quia nos creaturae inter Eius membra, vel inter Eius oves connumeramur.
- R. — Rationes allatae non probant intentum.

- 71 — Pag. 9, lin. 17: Proponit unus Pater ut introducatur longa citatio Pii XII de Matre misericordiae, *A.A.S.*, 1946, pagg. 264, 266. [17]
 R. — In Notis indicabitur.
- 72 — Pag. 9, lin. 18: Unus Pater hanc sententiam aestimat *nimis parum* de B. Virgine edicere. Alius delere vult vocem: « *subordinatum* », quasi iniuriosum pro ea. [18]
 R. — Oppositio caret fundamento.

AD NUMERUM 64

- 73 — Pag. 10, lin. 7: Rogat unus Pater ut clarius explicetur quid verba: « *a baptismo* » exprimere velint.
 R. — Est mendum typographicum pro: « *ac baptismo* ».
- 74 — Pag. 10, lin. 9: Rogat unus Pater ut vox: « *Generat* » deleatur, quia « generatio vitae supernaturalis habetur in baptismo; quae vita fovetur Eucharistia, praedicatione, etc. ».
 R. — Textus stare potest. Addere aliquid est inutile.
- 75 — Pag. 10, lin. 11: Rogat unus Pater ut loco: « et imitans Domini sui Matrem, et virtute... », dicatur: « *et Domini Dei sui Matrem imitatur, virtute Spiritus Sancti virginaliter servans...* ».
 R. — Scribatur: « Et ipsa est virgo, quae fidem Sponso... *custodit*, et imitans Domini sui Matrem, virtute Spiritus Sancti virginaliter *servat* integram fidem... ».

AD NUMERUM 65

- 76 — Pag. 10, linn. 14 ss.: Proponunt 104 Patres ut « inter Mariae virtutes ab Ecclesia imitandas recenseantur *castitas* et *fortitudo* ».
 R. — Non omnia enumerari possunt; principaliora, cum virtutibus theologicis, citantur in linn. 34-35.
- 77 — Pag. 10, lin. 15: Proponit unus Pater ut, loco: « Dum autem Ecclesia *in* Beatissima Virgine ad perfectionem iam pertingit », ponatur: « Dum autem Ecclesia *ut* B. Virgo... ».
 R. — Sensus est: Ecclesia nondum glorificata iam pertingit in B. Virgine ad totalem perfectionem.
- 78 — Pag. 10, lin. 20: Proponit unus Pater ut *addantur*: « ... quae, *conditione vitae suae terrestri, nobis propinquissima*, toti electorum communitati... », quia multi fideles falsam et idealizatam de Mariae vita terrestri imaginem sibi efformant; verba ceteroquin [19]
 R. — Huiusmodi plura addi possent.
- 79 — Pag. 10, linn. 36-39: Plures Patres petunt ut phrasis: « ... quae

- [19] genuit... crescat », *deleatur* vel *corrigatur*, quia non est clara. Dicendum non esset conceptionem et nativitatem Filii Dei fieri ratione nativitatis Eius spiritualis in cordibus hominum.
- R. — Idea est patristica. Pro claritate scribatur: « Unde etiam in opere suo apostolico *Ecclesia* ad Eam merito respicit, quae genuit Christum, ideo ... natum, ut *per Ecclesiam* in cordibus quoque fidelium nascatur et crescat ».
- 80 — Pag. 10, linn. 39-40: Duobus Patribus non placet, quod omnis activitas apostolica *materno affectu* dicatur animanda, praesertim quando agitur de viris. Petunt exinde ut, loco: « *materno affectu* », scribatur: « *eximiae illius caritatis* ».
- R. — *Maternus affectus* est velut apex sententiae. De viris non est difficultas ut patet ex modo loquendi S. Pauli. Cf. *Gal.* 4, 19.
- 81 — Pag. 10, lin. 40: Unus Pater proponit ut, post: « in vita existit », *addatur* « *quod perdurat, materni illius affectus...* », quia exemplum illius materni affectus est perpetuum.
- R. — Additio non est necessaria.
- 82 — Pag. 11, linn. 1-3: Unus Pater proponit ut corrigatur mendum, ita: « *quo cunctos oportet...* ».
- R. — Scribatur potius: « *cuncti... animentur oportet* ».

AD NUMERUM 66

- 83 — Pag. 11, linn. 6-7: Proponunt 96 Patres ut *addatur* vox: « *sanctissima* »: « utpote *sanctissima* Dei Mater », quia unum de praecipuis fundamentis cultus est sanctitas.
- R. — Admittitur.
- 84 — Pag. 11, linn. 9-12: Proponit unus Pater ut formula ditior fiat per *additionem*: « Et sane ab antiquissimis temporibus B. Virgo sub titulo Deiparae colitur, sub cuius praesidium fideles in cunctis periculis *et necessitatibus suis filiali fiducia* deprecantes confugiunt. *Quia Maria mater est misericordiae et, sicut ait S. Bernardus, « omnipotentia supplex apud Iesum, Filium suum et Redemptorem (vel: Salvatorem) nostrum ».*
- [20] R. — Admittitur *additio*: « *et necessitatibus suis* », ex prece « Sub tuum praesidium ». Non introducitur citatio S. Bernardi.
- 85 — Pag. 11, lin. 14: Unus Pater proponit ut, loco: « *mirabiliter crebruit* », dicatur: « *mirabiliter crevit* », quod verbum facilius intelligitur.
- R. — Admittitur propositio.
- 86 — Pag. 11, lin. 19: Proponunt duo Patres ut *inseratur* incisa:

« exstitit, et aptissima est ad perfectionem christianam promovendam, singularis... ».

R. — Esset complicatio, quae phrasim interrumperet.

AD NUMERUM 67

87 — Pag. 12, lin. 3: Rogant 39 Patres ut mentio fiat *Rosarii*, addendo: « quorum eminent *Rosarium* » (vel: « *Rosarium cum meditatione mysteriorum vitae Christi et B. M. Virginis* »), quia *Rosarium* brevitarium est pauperum et humilium.

R. — De *Rosario* dicitur in *Relatione*, pag. 25.

88 — Pag. 12, linn. 8-21: Plurimi Patres rogant ut hae lineae *delegantur* vel saltem notabilis earumdem pars (sive linn. 8-12, sive linn. 17-21). Alii *mutationes* in textu proponunt. Tres rogant ut, linn. 8-12, *invertatur ordo dicendi* de « angustia » et « superlatione ». 119 Patres rogant ut, linn. 12-13, *addatur*: « Studium Sacrae Scripturae, *sacrarum Orientis Occidentisque liturgiarum, Sanctorum Patrum...* », quia Liturgia est summa cultus expressio.

R. — *Suppressio* esset contra normas. *Inversio* non admittitur, quia phrasis exscripta est ex documento *Pii XII*. Scribatur: « ... Sanctorum Patrum et Doctorum, *Ecclesiaeque liturgiarum...* ».

89 — Pag. 12, lin. 19: Proponit unus Pater, ut loco: « fratres seiunctos aliosve » dicatur: « *homines in universum* ». 9 alii Patres *delere* postulant: « *vel aversionem* », vel ut dicatur: « *Sedulo curent ne quaecumque fiant quae sive...* ».

R. — Scribatur: « quaecumque... fratres seiunctos *vel alios quoscumque* in errorem *circa* veram Ecclesiam doctrinam inducere possent ».

90 — Pag. 12, linn. 21-27: In hac pericopa, 2 Patres rogant ut *delegantur* linn. 22-24 (« neque consistere sed »); 3 rogant ut loco verborum in lin. 22: « neque in sterili », dicatur: « neque in *solo sensibili* ». Lin. 26, proponunt 3 Patres ut *addatur*: « ad *firmum* et filialem ».

R. — *Deletio* esset contra normas. Verba: « *sterili et transitorio affectu* » consulto apposita sunt. — Filialis affectus de se intelligitur ut *firmus*.

AD NUMERUM 68

91 — Pag. 12, lin. 34: Proponit unus Pater ut loco: « imago et initium est Ecclesiae », dicatur: « imago et *primitiae* Ecclesiae », quia verbum « initium » haud clarum est.

R. — « *Primitiae* » (quod in Scriptura de Christo dicitur), hic esset potius obscurum.

[21]

AD NUMERUM 69

- 92 — Pag. 13, lin. 1: Animadvertit unus Pater quod loco: « *Generali Synodo* » dici deberet: « *Oecumenicae Synodo* ». Similiter in num. 54, lin. 14.
- R. — Propositum: Ut antea dictum est, simpliciter scribatur: « Sacrosanctae huic Synodo ».
93. — Pag. 13, lin. 8: Rogant 4 Patres ut, post verba: « supplicationes instantes » dicatur: « *praesertim per Rosarium Marianum* ».
- R. — Iam antea provisum.
- 94 — Pag. 13, linn. 10-12: Rogant 124 Patres ut, loco: « nunc quoque in omnium sanctorum communionem... intercedat », scribatur: « Nunc quoque *in caelo, cum Filio regnans et super sanctos exaltata, apud Christum Dominum intercedat* ». Duo alii proponunt formulam Missae de Assumptione: « *exaltata super choros Angelorum ad caelestia regna* ».
- R. — Scribatur: « nunc quoque, *in caelo super omnes beatos et angelos exaltata, in omnium Sanctorum communionem ...* ».
- 95 — Pag. 13, lin. 13: Unus Pater proponit ut, loco: « sive christiano nomine decorantur, sive Salvatorem ... », scribatur: « sive *quae ... sive quae* ».
- R. — Admitti potest.

[22]

CORRECTIONES ADMISSAE

IN CAPITE VIII

Num. 53

- Pag. 3, linn. 22-23: *Intuitu meritorum Filii sui*, sublimiore modo redempta Eique arcto... vinculo unita.
- Pag. 4, linn. 3-6: Simul autem cum omnibus hominibus salvandis in stirpe Adam invenitur coniuncta, immo « plane mater membrorum (Christi), ... quia cooperata est caritate, ut fideles in Ecclesia nascerentur, *quae illius Capitis membra sunt* ».

Num. 54

- Pag. 4, linn. 13-14: Ideo Sacrosancta Synodus ...
- Pag. 4, linn. 19-20: ... matrem Christi et matrem *hominum, maxime fidelium*.

Num. 55

[22]

Pag. 4, lin. 33 - pag. 5, lin. 3: «Libri quidem Veteris Testamenti historiam salutis, qua Christi in mundum adventus lento gradu praeparatur, *describunt*. Quae primaeva documenta, qualiter in Ecclesia leguntur et sub luce ulterioris ac plenae revelationis *intelliguntur*, clarius pedetentim in lucem proferunt figuram mulieris, matris Redemptoris, Ipsa, *sub hac luce*, iam propheticè adumbratur ...

Pag. 5, linn. 7-8: (Cf. *Is.* 7, 14; *Mich.* 5, 2-3; *Mt.* 1, 22-23).

Num. 56

Pag. 5, linn. 20-23: ... Quemadmodum femina contulit ad mortem, ita etiam *femina* conferret ad vitam. Quod praecellentissime valet de Matre Iesu, quae ipsam Vitam, omnia renovantem, mundo effudit, *et a Deo donis tanto munere dignis praedita est*.

Pag. 6, lin. 3: Merito igitur sancti Patres ... *censent* ...

Num. 57

Pag. 6, lin. 38: ... *verbumque* Filii non intellexerunt (parentes Eius).

Num. 58

[23]

Pag. 7, lin. 5: misericordia permota, *initium signorum Iesu Messiae* intercessione sua induxit.

Pag. 7, lin. 7: in decursu praedicationis Eius *suscepit* verba quibus Filius ... beatos proclamavit.

Pag. 7, linn. 19-22: Ac demum ab eodem Christo Iesu in cruce moriente uti mater discipulo *his verbis* data est: *Mulier, ecce filius tuus!* (Cf. *Io.* 19, 26-27).

Num. 59

Pag. 7, lin. 25: Cum vero Deo placuerit humani salutis sacramentum non ante *sollemniter* manifestare, ...

Num. 61

Pag. 8, linn. 20-23: (Beata Virgo) his in terris exstitit *alma divini Redemptoris mater*, singulariter prae aliis generosa socia et humilis ancilla *Domini*.

[23]

Num. 62

Pag. 9, lin. 2: Materna sua caritate de fratribus Filii sui adhuc peregrinantibus *necnon in periculis et angustiis versantibus* curat ...

Num. 64

Pag. 10, linn. 9-13: Et ipsa est virgo, quae fidem Sponso datam integre et pure *custodit*, et imitans Domini sui matrem, virtute Spiritus Sancti, virginaliter *servat* integram fidem, solidam spem, sinceram caritatem.

Num. 65

Pag. 10, linn. 36-39: Unde etiam in opere suo apostolico *Ecclesia* ad eam merito respicit, quae genuit Christum, ideo ... ideo ... natum, ut *per Ecclesiam* in cordibus quoque fidelium nascatur et crescat.

Pag. 11, linn. 1-3: ... Cuncti in missione apostolica Ecclesiae cooperantes ad regenerandos homines *animentur* oportet.

Num. 66

Pag. 11, linn. 6-7: (Maria) utpote *sanctissima Dei Mater*, ...

Pag. 11, linn. 10-12; ... sub cuius praesidium fideles in cunctis periculis *et necessitatibus* suis deprecantes confugiunt.

[24] Pag. 11, linn. 13-15: cultus populi Dei erga Mariam mirabiliter *crevit* in veneratione et dilectione ...

Num. 67

Pag. 12, linn. 12-14: Studium Sacrae Scripturae, Sanctorum Patrum et doctorum *Ecclesiaeque liturgiarum* sub ductu Magisterii excolentes ...

Pag. 12, linn. 17-21: Sedulo arceant quaecumque sive in dictis sive in factis fratres seiunctos *vel alios quoscumque* in errorem circa veram Ecclesiae doctrinam inducere possunt.

Num. 69

Pag. 13, lin. 1: Sacrosanctae huic Synodo ...

Pag. 13, linn. 10-12: (Maria) nunc quoque *in caelo super omnes beatos et angelos exaltata*, in omnium sanctorum communione apud

Filium suum intercedat, donec cunctae familiae populorum, [24]
sive *quae* christiano nomine decorantur, sive *quae* Salvatorem
suum adhuc ignorant ... congregentur.

Ad Notam 16 [addendum] PIUS XII, Nuntius Radioph., 13 maii 1946:
A.A.S., 38 (1946), pag. 266.